

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عنوان: مجموعه سخنرانی‌های هم‌اندیشی (12) - "جایگاه اتحادیه‌ها و اتاق‌های تعاون در توسعه بخش تعاونی"

گردآوری و تنظیم: انجمن علمی تعاون ایران

سخنرانان: پیمان باباخانو، حمدا... رستمی، علیرضا شفقی، سید حمیدکلانتری، سیدرحمت‌الله سهرابی، ابراهیم قربانی، محمود

ستوده‌بغا، مرتضی رخیصی و عباس سالاری

ویراستاران: علی‌قلی حیدری - غلامحسین صالح‌نسب.

سال چاپ: اسفند 1395

شمارگان: 500 نسخه

شابک: 978-964-8382-67-9

ناشر: نقش‌بیان - 09123174196

ناظر چاپ: علیرضا بهنیا فرد

طرح جلد: امیر زمانی‌حسین آبادی

این کتاب با همکاری معاونت امور تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی منتشر شده است.

جایگاه اتحادیه‌ها و اتاق‌های تعاون در توسعه بخش تعاونی

«انجمن علمی تعاون ایران»

صفحه	فهرست مطالب
7	سخن آغازین
15	دکتر پیمان باباخانلو، مدیرکل توسعه تعاون
17	سیدرحمت‌الله سهرابی، دبیر اتاق تعاون لرستان
22	دکتر علیرضا شفق، معاون اداره کل توسعه تعاون
44	ابراهیم قربانی، رییس اتاق تعاون استان خراسان شمالی
54	محمود ستوده‌بغا، رییس اداره اتاق‌های تعاون
56	دکتر حمدا... رستمی، مدیرکل دفتر ترویج، آموزش و تحقیقات
70	مرتضی رخیصی، رییس اتاق تعاون استان خوزستان
71	عباس سالاری، رییس اتاق تعاون استان هرمزگان
74	مهندس سیدحمید کلانتری، معاون وزیر در امور تعاون
83	پرسش و پاسخ

سخن آغازین

با گذشت قریب به 10 سال از ابلاغ سیاست‌های کلی اصل 44 قانون اساسی و تصویب 11 بند سیاست‌های اختصاصی برای توسعه بخش تعاون کشور و همچنین ایجاد ساختارها یا بسترهای قانونی پیش‌بینی شده مناسب برای توسعه این بخش در چارچوب سیاست‌های ابلاغی مذکور (شامل ایجاد بانک توسعه تعاون با سرمایه اولیه دولتی، فراهم نمودن امکان تاسیس شرکت‌های تعاونی سهامی عام، رفع موانع ورود تعاونی‌ها در تمامی عرصه‌های اقتصادی، از جمله بیمه و بانکداری و ...)، در عرصه عمل، اتفاق مثبت قابل توجهی رخ نداده است. با وجود این که سال پایانی برنامه پنجم توسعه کشور رو به اتمام است و براساس بند اول این سیاست‌ها مقرر شده بود سهم بخش تعاون در اقتصاد ملی از حدود 5 درصد سال 1384 به 25 درصد در پایان برنامه پنجم برسد، کارشناسان معتقدند این سهم در خوش‌بینانه‌ترین حالت، در حد همان 5 درصد ثابت مانده است. البته رشد اقتصادی منفی سال‌های متمادی و رکود اقتصادی و تحریم‌های ناعادلانه چند سال گذشته، هر کدام

لطامت جبران‌ناپذیری به اقتصاد کشور و به تبع آن به اقتصاد بخش تعاون وارد نموده است، ولی مسلماً همه دلایل توسعه نیافتگی بخش تعاون به عوامل بیرونی بر نمی‌گردد. از جمله پرسش‌های مطرح در این خصوص آن است که آیا در طول 10 سال گذشته، از ظرفیت‌های موجود در بخش به نحو مطلوب استفاده شده است؟ آیا توسعه عمودی تعاونی‌ها همانند توسعه افقی آن، اتفاق افتاده است (ایجاد تشکل‌های بالادستی تعاونی‌ها در قالب اتحادیه، اتاق و ... همزمان با رشد کمی تعاونی‌ها)؟ آیا تعامل مناسبی بین عناصر شبکه گسترده موجود تعاونی‌ها در سطح کشور برقرار شده است تا موجب تقویت یکدیگر شوند؟ آیا اقدام موثری جهت جلب اعتماد بیشتر جامعه نسبت به بخش تعاون صورت پذیرفته است؟ آیا از حمایت‌های قانونی و دیدگاه‌های مثبت مدیران ارشد نظام مقدس جمهوری اسلامی برای توسعه بخش به نحو کارآمدی استفاده شده است؟

سوالات مطرح شده و ده‌ها سوال دیگری که می‌تواند در این زمینه مطرح شود و اطلاعات واقعی موجود در زمینه اقتصاد کشور بطور عام و اقتصاد بخش تعاون بطور خاص، موید این موضوع است که بخش تعاون کشور برای توسعه و بالندگی، با موانع و چالش‌های درونی و بیرونی متعددی مواجه بوده و می‌باشد. اولین گام برای برطرف نمودن موانع و یا کاهش اثرات زیان‌بار چالش‌ها، شناخت دقیق موانع و چالش‌ها و ارائه راهکارهایی برای برطرف نمودن آن‌ها در حد امکان می‌باشد. در همین راستا در تاریخ 1394/9/3 قراردادی بین معاونت امور تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و انجمن علمی تعاون ایران منعقد گردید تا در یک برنامه مشترک، جلسات سخنرانی‌های علمی با حضور اندیشمندان بخش تعاون و جلسات هم‌اندیشی با

حضور صاحب نظران علمی و اجرایی به صورت ماهیانه برگزار و نتایج، در قالب کتابچه‌ای منتشر و در اختیار علاقه‌مندان قرار گیرد.

دوازدهمین جلسه هم‌اندیشی، در تاریخ 95/11/25 به موضوع "جایگاه اتحادیه‌ها و اتاق‌های تعاون در توسعه بخش تعاونی" اختصاص یافت. این نشست با حضور تعدادی از مدیران یا اعضای هیأت مدیره اتحادیه‌های سراسری و استانی، تعدادی از روسای اتاق‌های سراسر کشور، جمعی از مدیران، مشاورین و کارشناسان ستادی معاونت امور تعاون، تعدادی از مدیران و کارشناسان محترم ادارات کل استانی و مدیران و تعدادی از کارشناسان محترم ستادی اداره کل توسعه تعاون، در محل سالن جلسات ساختمان شهید بهشتی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی برگزار گردید.

ابتدای جلسه، جناب آقای دکتر پیمان باباخانلو، مدیرکل محترم اداره کل توسعه تعاون، ضمن خوشامدگویی به حاضرین جلسه، اهداف برگزاری نشست را تبیین نمودند. در ادامه بحث، به دو کارکرد اصلی اتاق‌ها، یکی ایجاد انسجام و هماهنگی بین اعضا و دیگری ایجاد و تقویت قدرت چانه‌زنی در برابر دستگاه‌های دولتی و نهادها اشاره کردند. در بخش پایانی نیز به راه‌های توانمندسازی اتاق‌ها و برون‌سپاری 18 فعالیت به اتاق‌ها در سطح کشور پرداختند. در ادامه نشست، آقای سید رحمت‌ا... سهرابی دبیر اتاق لرستان، ضمن تشکر از فراهم شدن زمینه تبادل تجارب و افکار، به نقد فرایند برون‌سپاری فعالیت‌ها به اتاق‌ها طی 15-10 سال گذشته پرداخته و از مشکلات بخش تعاون به عدم شکل‌گیری تشکل‌های عمودی (اتحادیه‌ها و اتاق‌ها)، بلافاصله پس از شکل‌گیری تشکل‌های افقی تعاونی‌ها، اشاره نمودند.

در بخش دوم نشست، ابتدا جناب آقای دکتر علیرضا شفق، معاون محترم اداره کل توسعه تعاون، سه محور نشست را تقویت و هم‌افزایی شبکه‌های عمودی و افقی؛ آشنایی با سیاست‌ها، برنامه‌ها، فعالیت‌ها و قوانین و بررسی ساز و کارهای بهبود و ارتقای اثربخشی فعالیت‌ها برشمردند و اظهار داشتند که تنها به محور سوم می‌پردازند. از محورهای مهم بحث ایشان می‌توان به، تشریح جایگاه و ماهیت اتاق‌ها، بحث واگذاری فعالیت‌ها به اتاق‌ها به شرط توانمندی، رتبه‌بندی اتاق‌ها طبق شاخص‌های کارکردی، تحلیل نقاط قوت و ضعف اتاق‌ها، ارتباطات در اتاق‌ها، اعتمادسازی و ... اشاره نمود. در ادامه این بخش، آقای قربانی، رییس محترم اتاق تعاون استان خراسان شمالی، به تجربه اتاق استان در تشکیل کمیسیون‌های 9 گانه اتاق و تعامل مناسب با صنوف مختلف در این کمیسیون‌ها اشاره نموده و سپس به دلایل افول فعالیت اتاق‌ها در زمینه همکاری با صندوق سرمایه‌گذاری بخش تعاون پرداختند. در بخش پایانی نشست صبح، آقای ستوده‌بقا رییس محترم اتاق‌های تعاون، ضمن جمع‌بندی محورهای مهم نشست، فرایند رتبه‌بندی اتاق‌ها در سال 1395 و 1394 را توضیح دادند.

در بخش سوم نشست، جناب آقای دکتر حمدالله رستمی، مدیرکل محترم دفتر آموزش، ترویج و تحقیقات تعاونی‌ها به تبیین ارتباط بین دولت و تعاون پرداختند. ایشان جهت روشن شدن زوایای این رابطه، ابتدا به تشریح مباحثی چون، رابطه دولت و توسعه، مهم‌ترین کارکرد دولت در سیستم اقتصادی و ویژگی‌های دولت توانمند، آسیب شناسی مداخله دولت در اقتصاد پرداخته و سپس رابطه دولت و بخش تعاون را در ابعادی چون، سیاست‌گذاری، قانون‌گذاری و تنظیم مقررات، حمایت مالی و اعتباری، آموزشی و در نهایت

ایفای نقش نظارتی، مورد نقد و بررسی قرار دادند. در ادامه این بخش، ابتدا آقای مرتضی رخیصی، رییس محترم اتاق تعاون استان خوزستان، به نقد و چرایی عمل نشدن به بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های ابلاغی از ستاد در خصوص اتاق‌های استانی پرداخته و سپس آقای عباس سالاری، رییس محترم اتاق تعاون استان هرمزگان، به تجربه موفق اتاق در تعامل با اداره کل اشاره کردند و اظهار داشتند شرط اداره کل برای حمایت، فعال‌سازی اتاق بوده است؛ ضمن این‌که ما در فرایند برون‌سپاری موفق، حضور معاون محترم تعاون استان و مسئول حراست استان را در کارگروه تشکیل شده موثر می‌دانیم؛ هرچند معتقدیم تعرفه‌های ابلاغی، کمی پایین است.

در ادامه بخش چهارم و پایانی نشست، ابتدا آقای مهندس سیدحمید کلانتری، معاون محترم وزیر در امور تعاون، مباحث مهمی را پیرامون محورهای نشست، به ویژه تعامل بخش دولتی و غیردولتی تعاون مطرح نمودند. ایشان در تشریح این تعامل اظهار داشتند هدف همه ما، چه بخش دولتی (معاونت و ادارات کل) و چه بخش غیردولتی (اتحادیه‌ها و اتاق‌ها)، کمک به توسعه بخش و ارتقای جایگاه تعاونی‌هاست. سوالی که مطرح می‌شود این است که چرا دولت و مجلس باید توجه بیشتری به بخش تعاون نسبت به بخش خصوصی داشته باشند؟ پاسخ ما این است، به دلیل مزیت‌های این بخش. بخش تعاون عادلانه‌تر عمل می‌کند؛ اشتغال‌زایی آن بیشتر است؛ واسطه‌ها را کاهش می‌دهد و سود بیشتری عاید تولیدکننده می‌شود؛ گذشت و تفاهم در آن بیشتر است و اگر در تعاون خوب کار کنیم و این مزیت‌ها را در عمل نشان دهیم، جایگاه واقعی خود را پیدا می‌کند. مصداق بارز این ادعا تجربه مرحوم حکیم زاده در راه‌اندازی کهریزک است. با 2 اتاق و 8-7 نفر سالمند شروع شده و الان حدود 2000

سالمند را نگهداری می‌کنند. شاید ادعا شود که ما در قانون و مقررات، دنبال محدود کردن اتاق‌ها و تعاونی‌ها هستیم؛ در حالی که ما هیچ وقت دنبال این محدود کردن نبوده و نیستیم و تنها شرط واگذاری کارها قابلیت پیدا کردن و توانمند شدن تشکل‌های بخش است. قوانین و مقررات وضع شده صرفاً برای شفاف‌سازی بیشتر در بخش و جلوگیری از سوء استفاده افراد و یا گروه‌های خاص بوده است. در پایان این بخش نیز مطالب، توسط آقای دکتر باباخانلو جمع‌بندی و به پرسش‌های حاضرین پاسخ داده شد.

متن حاضر پس از پیاده‌سازی نوار صوتی جلسه هم‌اندیشی و تلفیق آن با مطالب مکتوب سخنرانان گرامی و انجام سه مرحله ویرایش و پس از تایید ذی‌نفعان، به صورت کتابچه حاضر، آماده چاپ شده است. در پایان جا دارد از کلیه عزیزانی که به نحوی در برگزاری نشست و آماده‌سازی و چاپ کتابچه، همکاری داشته‌اند، به ویژه از سخنرانان گرامی، آقای دکتر پیمان باباخانلو، مدیرکل محترم اداره کل توسعه تعاون؛ آقای دکتر علیرضا شفق، معاون محترم اداره کل توسعه تعاون؛ آقای محمود ستوده‌بغا، رئیس محترم اداره اتاق‌های تعاون؛ آقایان سیدرحمت‌الله سهرابی، ابراهیم قربانی، مرتضی رخیسی و عباس سالاری. به ترتیب دبیر محترم اتاق لرستان، روسای محترم اتاق‌های خراسان شمالی، خوزستان و هرمزگان؛ مهندس سیدحمید کلانتری، معاون محترم وزیر در امور تعاون؛ مدیران یا اعضای هیأت مدیره اتحادیه‌های منتخب سراسری و استانی، مدیران، مشاوران و کارشناسان ستادی و استانی معاونت امور تعاون و همچنین همکاران محترم اداره کل توسعه تعاون، به ویژه سرکار خانم مریم کیوانی که در برگزاری همایش زحمات زیادی را متقبل شده‌اند و نیز جناب آقای دکتر حمدا... رستمی، مدیرکل محترم دفتر آموزش، ترویج و

تحقیقات تعاونی‌ها و همکاران ایشان که مسئولیت برگزاری نشست‌های علمی معاونت را عهده‌دار می‌باشند؛ اعضای هیأت مدیره و همکاران دبیرخانه انجمن علمی تعاون ایران و کلیه بزرگواران شرکت‌کننده در نشست علمی، صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم.

دکتر علیقلی حیدری
رئیس انجمن علمی تعاون ایران

دکتر پیمان باباخانلو، مدیر کل اداره توسعه تعاون

تلاش ما این بوده که این نشست، یک نشست کارشناسی باشد و تا تعامل دوطرفه‌ای بین همکاران اتاق‌ها، ادارات و ستاد صورت بگیرد و قصد، آموزش نیست، بلکه نشست کارشناسی است.

اهدافی که ما برای این نشست در نظر گرفته‌ایم یکی بحث هم‌افزایی شبکه‌های افقی و عمودی است که ما باید تعاونی‌ها، اتحادیه‌ها و اتاق‌ها را در راستای یک ارتباط عمودی داشته باشیم و نقشی که اتحادیه‌ها در پیشرفت و تقویت و توسعه تعاونی‌ها و همین‌طور اتاق‌ها در رابطه با اتحادیه‌ها و تعاونی‌ها می‌توانند داشته باشند و همچنین سیاست‌ها، برنامه‌ها و فعالیت‌هایی که ستاد برای تقویت و توانمندسازی اتاق‌ها و اتحادیه‌ها برای سال 96 در نظر گرفته است و البته یک مقدار هم از عملکرد 95؛ یعنی عملکردی که تا الان با هم داشته‌ایم. امیدواریم این‌ها را به کمک شما و دوستان این‌جا به بحث بگذاریم و نهایتاً سازوکار و مدلی را برای تقویت اتاق‌ها طراحی بکنیم.

همه دوستان مستحضر هستید که اتاق‌های مختلفی داریم؛ اتاق تعاون، اتاق بازرگانی، اتاق تجارت، اتاق صنعت و ... این اتاق‌ها به طور کلی دو کارکرد اصلی دارند. یکی، ایجاد انسجام و هماهنگی بین اعضاست که شاید اصلی‌ترین وظیفه‌ای باشد که یک اتاق بر عهده دارد. این‌جا باید ببینیم که اتاق‌ها چقدر توانسته‌اند در این رابطه موفق باشند. کارکرد دوم، ایجاد و تقویت قدرت چانه‌زنی در برابر دستگاه‌های دولتی و نهادها است که بتوانند در جهت ایفای حقوق اعضای خودشان چانه‌زنی بکنند و این قدرت چانه‌زنی را افزایش دهند. البته نه از طریق لابی‌های غیراصولی، بلکه براساس قدرتی که ناشی از توانمندی خود اعضاست. درواقع، از هم‌افزایی قدرت اعضا، یک توانمندی در

اتاق‌ها ایجاد می‌شود که باعث می‌شود بتوانند قدرت چانه‌زنی و استیفای حقوق اعضای خودشان را داشته باشند. این توانمندی که ما از آن صحبت می‌کنیم چطور باید ایجاد شود؟ توانمندسازی، مولفه‌های مختلفی دارد و عوامل مختلفی در توانمندسازی موثر است که در مباحث علمی، به حدود 19 عامل اشاره شده است. یکی از این موارد، مشارکت، ایجاد اعتماد و باور در اعضاست. یکی از راهکارهای مشارکت و ایجاد باور و اعتماد که ما در واقع به عنوان یک فعالیت به آن نگاه کردیم و انجام دادیم؛ بحث برون‌سپاری‌هاست. در سال‌های اخیر، توجه ویژه‌ای به برون‌سپاری، با هدف توانمندسازی از طریق مشارکت دادن اتاق‌ها در فعالیت‌های بخش تعاون صورت گرفته است. ما وقتی به برون‌سپاری فکر کردیم که بخشی از وظایف تصدی‌گری خودمان را به اتاق‌ها واگذار کنیم و این مسئولیت را برعهده آن‌ها بگذاریم، به یک نتیجه‌ای رسیدیم و آن هم این بود که باید اتاق‌ها را رتبه‌بندی کنیم؛ چون هر اتاقی یک ظرفیت و توانمندی دارد و هر مسئولیتی را نمی‌شود به هر اتاقی واگذار کرد. ما حدود 18 فعالیت را در حال حاضر برون‌سپاری کرده‌ایم که در یک استان ممکن است یکی از این 18 تا انجام شده باشد و در یک استان، همه. یک طیفی است که از 1 تا 18 شما می‌توانید آن را در استان‌ها ببینید. این، طبق رتبه‌بندی‌ای بوده که بر اساس امتیازاتی که هر اتاق بر اساس توانمندی‌ها، امکانات و استعدادهایش کسب کرده، در ستاد صورت گرفته است و یک سری هم ارتباطات و تعاملاتی است که بین ادارات کل تعاون استان‌ها و اتاق‌ها برقرار است. وقتی رتبه‌بندی صورت گرفت و بحث برون‌سپاری مطرح شد، لازم بود به یک نکته دیگر توجه شود و آن، بحث تدوین تعرفه‌های فعالیت‌ها بود. یعنی وقتی ما یک فعالیتی را براساس ماده 104 قانون برنامه پنجم واگذار می‌کنیم، آن‌جا پیش‌بینی شده است که دو

نوع فعالیت وجود دارد. یکی، فعالیت‌هایی است که باید هزینه‌اش را دولت پرداخت کند و یک سری فعالیت‌هایی است که خود تعاونی‌ها باید هزینه‌اش را پرداخت کنند. در مورد نوع دوم، ما تعرفه‌هایی را با نظر خود اتاق‌های استان‌ها و ادارت کل استانی خودمان، تدوین و ابلاغ کردیم که اخیراً هم این تعرفه‌ها در سال جدید بازنگری شد و تعرفه‌های جدیدی با یک درصدی افزایش، مجدداً به استان‌ها ابلاغ شد. نهایتاً وقتی برون‌سپاری انجام می‌شود، ما به یک مقوله خیلی مهم برخورد می‌کنیم و یک اقدام مهمی را باید انجام بدهیم که آن، نظارت است؛ نظارت بر فعالیت‌هایی که برون‌سپاری شده و نظارت بر فعالیت‌های عمومی اتاق‌ها. این، جایی است که هم وظیفه اداری ماست و هم یک محل چالش بزرگ بین اتاق‌ها و ادارت. به خاطر مرز باریکی که بین نظارت و دخالت وجود دارد و تعابیری که هرکس می‌تواند از نظارت داشته باشد یا برعکس، ممکن است نظارت را به دخالت تعبیر کنند. این‌ها سرفصل‌ها و تیتروایی بود که بنده خدمت شما عرض کردم که می‌تواند در مورد هریک از آن‌ها در این نشست، مباحث کارشناسی را مطرح نمود.

سیدرحمت ا... سهرابی، دبیر اتاق تعاون لرستان

خدا را شکر می‌کنیم که دوستان لطف کردند جلسه‌ای را ترتیب دادند که به صورت کارشناسی باشد و بحث‌ها دوطرفه باشد، نهایتاً بهترین فکر، بهترین نظر و بهترین طرح را با نظر جمع انتخاب کنیم و همان‌ها توسط وزارتخانه به استان‌ها ابلاغ و اجرایی شود. این، نقطه قوتی است که من در نشست امروز دارم می‌بینم و آن را به فال نیک می‌گیرم. چرا که تا به حال دیده‌ایم طرح‌های مختلفی که چه از طرف یک استان پیشنهاد شده یا از طرف خود وزارتخانه، هرگاه که به استان‌ها ابلاغ شده، با مقاومت‌های زیادی مواجه

شده است و در عمل، چیزی که حاصل شده، این بوده که در بعضی جاها با توجه به شرایط آن استان و فضای اداری حاکم بر آن، یک طوری عمل می‌شده است و در استان دیگر، به گونه‌ای دیگر و نهایتاً، نتایجی که شاید هدف طراح آن برنامه بوده، محقق نشده. اما حسن برنامه‌هایی که با نظر و مشورت جمعی انجام می‌شود این است که در آن جمع، همه صحبت می‌کنند، همه نظر می‌دهند و در نهایت، آنچه بهتر باشد، انتخاب می‌شود و فردی که خودش در ایجاد یک برنامه، یک موضوع، یک طرح سهیم بوده، فکرش را آن‌جا گذاشته و بحث کرده است، خیلی راحت‌تر زمینه اجرای آن طرح را فراهم می‌کند.

من با توجه به فرصت کوتاهی که در اختیار دارم به دو نکته اشاره می‌کنم. یکی برنامه برون‌سپاری یا واگذاری‌هاست. بنده سال‌ها در بخش تعاون بوده‌ام و سرنوشت برنامه‌های مختلفی را که برای اجرا ابلاغ شده است دیده‌ام. من یادم است 15 سال پیش در اصفهان، جلسه‌ای که وزارت تعاون با همکاری اتاق تعاون گذاشته بودند، بعضی از مدیران کل استانی و وزارتی، در همین راستا صحبت‌های خیلی خوبی کردند. اما در عمل، آنچه که ما می‌بینیم این است که در بعضی جاها ممکن است یک فعالیت واگذار شده باشد- که آن هم به صورت نیم‌بند است و در بعضی جاها دو، سه فعالیت. به نظر من، بعضی از این فعالیت‌ها که قابل واگذاری است و باید واگذار شود؛ چون به هر حال بخش تعاون هم اگر می‌خواهد، بتواند در رقابت بین بخش‌های دیگر وارد شود- حالا من اتاق‌ها را می‌گویم؛ اتاق بازرگانی، صنعت معدن و تجارت، کشاورزی و اتاق اصناف که الان ارتباط خوبی هم دارد بین‌شان به وجود می‌آید- می‌بینیم در بعضی جاها آن‌ها خیلی قوی‌تر از ما هستند. حالا اتاق بازرگانی را که کنار بگذاریم؛ اتاق اصناف را هم می‌بینیم که در یک زمینه‌هایی خیلی توانمندتر از

اتاق‌های ما عمل می‌کنند. مایه اصلی‌اش این است که آن‌ها اصل کار را به اتحادیه‌ها و اتاق‌های‌شان واگذار کرده‌اند. یعنی کسی که مثلاً می‌خواهد در یک صنفی، یک فعالیتی را شروع کند، از مجوز فعالیت گرفته تا آموزش‌های لازم را اتحادیه و اتاق مربوطه انجام می‌دهد. در نتیجه، ارتباط بین پایه‌های بخش یا همان واحدهای مختلف هر صنف، با اتحادیه و اتاق مربوطه‌شان، از همان ابتدا خیلی قوی بنیان گذاشته می‌شود. ولی مثلاً در استان خودمان، بحث آموزش‌ها را، -آن هم نه به صورت کامل- به ما واگذار کرده بودند. متأسفانه در ارتباط با آموزش، به نظر من، ام‌المشکلات، یکی نداشتن آموزش است و یکی، عدم اشراف و احاطه نسبت به تعاون از سوی کسانی است که دارند در بخش کار می‌کنند. این که خود تعاون چیست؟ چه تفاوتی بین کسی که می‌خواهد در این بخش فعالیت کند با سایر بخش‌ها وجود دارد؟ همه می‌دانیم خیلی‌ها صرفاً به این دلیل که اگر 7 نفر جمع شوند، یک وامی و تسهیلاتی می‌گیرند، تعاونی تشکیل می‌دهند. در صورتی که اگر از اول این‌ها آموزش داده بشوند، کسانی می‌آیند تعاونی تشکیل می‌دهند که واقعا تفکر تعاونی دارند و این، اولین قدمی است که می‌تواند باعث شود افراد هم ساختارها را رعایت کنند، هم به مبانی توجه داشته باشند و هم کار را به شکل تعاونی اداره بکنند. عرض کردم، ما می‌بینیم مثلاً در اتاق اصناف یا حتی اتاق بازرگانی، تشکیل و تاسیس یک بنگاه اقتصادی، همزمان و همراه با اتحادیه و اتاقش است. اما در اتاق‌ها و اتحادیه‌های تعاون، این‌گونه نیست. مثلاً وزارت تعاون، خودش بررسی‌ها را می‌کند، مجوز را می‌دهد و بعد می‌گوید حالا شما آموزش را برگزار کن. این جا یکی از آن نکاتی است که ما با چالش مواجه می‌شویم. چون متأسفانه ما مردمی هستیم که دوست داریم همه چیز را ساده بکنیم. یعنی دوست داریم تعاونی تشکیل

بدهیم، تعاون‌گر شویم؛ اما آموزش‌های تعاون چون باید وقت بگذاریم و برویم، برایمان سخت است. می‌خواهیم وام، تسهیلات، اعتبار، از بخش تعاون بگیریم؛ اما تعاون‌گر نشویم؛ یا اگر هم می‌شویم، فقط از اسمش استفاده نکنیم. واقعیت این است خیلی از تعاون‌گران ما که در ظاهر تعاون‌گر هستند، در واقع تعاون‌گر نیستند. این‌ها فعال بخش خصوصی هستند که دارند در قالب تعاونی کار می‌کنند. من پیشنهادم به آقای دکتر باباخانلو و سایر دوستان که در وزارتخانه تشریف دارند، این است که اگر می‌خواهید واگذاری انجام دهید، به عنوان قدم اول، تاسیس تعاونی‌ها را، یعنی شروع به کار را واگذار کنید. چون زمانی که کسی می‌آید من سهرابی در استان خودم این کار را می‌کنم که با او کلی صحبت می‌کنم که بینم اصلاً دلیل این که می‌خواهد تعاونی تشکیل دهد، چیست؟ اگر تفکر تعاون را قبول دارد، شروع کند. چون برای من آمار، خیلی مهم نیست که بگویند مثلاً در استان لرستان نزدیک 5 هزار تعاونی ثبت شده وجود دارد. اما نتیجه‌اش کجاست؟ خود اصل تعاون کجاست؟ لذا اگر شما به جای این که وسط یا بخشی از کار را واگذار کنید، روند تاسیس تعاونی را - به جز مجوزش که قانون در اختیار وزارتخانه گذاشته است - در اختیار اتاق‌ها یا اتحادیه‌ها بگذارید، این امر باعث می‌شود شخصی که از اول آمده است و آن هیأت موسسی که می‌خواهد تشکیل شود، آشنا شود که بله، این بخش است؛ فعالیت‌هایش این‌گونه است، به این شکل کار می‌کند و نهایتاً بقیه کارها را هم خود به خود مراجعه خواهد کرد و آموزش‌ها را خواهد دید. ضمن این که بعضی چیزها باید واگذار کنید. شما یک اعتبار خاص که برای آموزش‌هایتان ندارید. از آن سهم 4 درصد که قبلاً می‌گرفتید و حالا هم طبق قانون مجاز به گرفتن نیستید، حالا یک تتمه‌ای که مانده یا بعضی جاها می‌گویند مال گذشته را که

پرداخت نکرده‌اند الان در این سال‌ها هم دارد یک اعتباری پرداخت می‌شود. اعتقاد من این است که این باید آزاد شود. یعنی اتحادیه یا اتاق تعاون مربوطه باید مجوز داشته باشد و مجاز باشد که هزینه‌ها را بگیرد. ما از آن طرف، قانون رفع موانع کسب و کار را داریم که می‌خواهیم تسهیل بکنیم و از این طرف، به طور مثال من که می‌خواهم آموزش عمومی بدو تاسیس تعاونی را بدهم، باید حداقل 5 تعاونی بیایند که هیأت مؤسس‌شان 15 نفر بشوند تا یک کلاس، صرفه اقتصادی داشته باشد. حالا یکدفعه می‌بینید کسی که می‌خواهد تعاونی بزند باید یک ماه صبر کند تا این تعداد به حدنصاب لازم برسد که آموزش را ببیند. در صورتی که اگر این اختیار واگذار شود، خیلی از کسانی که می‌خواهند تعاونی تشکیل دهند، برای این که صرفه‌جویی در زمان شود و کارشان زودتر انجام شود، حاضر هستند هزینه‌های لازم را پرداخت کنند و دیگر معطل نمانند تا این که سه، چهار تعاونی دیگر پیدا شوند. بنابراین، خود به خود در روند تاسیس شرکت‌های تعاونی تسهیل می‌شود. من خواهش می‌کنم این است که اگر دوستان، خصوصاً در بحث واگذاری‌ها می‌خواهند کار کنند، بروند روی این نقطه اولیه و اصلی. هر کسی می‌خواهد تعاونی تشکیل دهد، به اتحادیه آن تعاونی مربوطه و اگر اتحادیه ندارد، به اتاق مربوطه مراجعه بکند و توجیهات اولیه لازم را ببیند و بعد خود اتاق یا اتحادیه می‌تواند آن درخواست را بفرستد و از وزارتخانه یا اداره کل یا اداره تعاون مربوطه، مجوز را درخواست بکند و اگر آن‌ها مجوز را صادر کردند، بعد این روند تاسیس را انجام دهد و خود به خود بقیه کارها پشت سرش می‌آیند.

دکتر علیرضا شفق، معاون اداره کل توسعه تعاون

محورهای این نشست بر سه بحث استوار است:

- 1- تقویت و هم‌افزایی شبکه‌های عمودی و افقی.
- 2- آشنایی با سیاست‌ها، برنامه‌ها، فعالیت‌ها و قوانین.
- 3- بررسی ساز و کارهای بهبود و ارتقای اثربخشی فعالیت‌ها.

مبحثی را که بنده قرار است در خدمت شما باشم، بحث ارتقاء و بهبود فعالیت‌هاست. منتها پیش از این که وارد این بحث شوم، ناچار هستم یک مقدمه‌ای را خدمت شما عرض کنم و با استفاده از آن مقدمه وارد بحث شوم. در وهله اول، بحث ماهیت و محتواست. تعاونی‌ها، بنگاه‌های اقتصادی هستند. اما در کنار بنگاه اقتصادی بودن، یک پرزنت اجتماعی دارند. یعنی این‌ها باید در مبحث اقتصادی قدرتمند بشوند که بتوانند خودشان را در عرصه اجتماعی عرضه بکنند. بنابراین، این بنگاه‌ها از لحاظ کارکردی، بنگاه‌های اقتصادی هستند و از لحاظ ارائه خدمت کردن، بنگاه‌های اجتماعی. حالا این چه خصوصیتی دارد، در ادامه مباحثم خدمت‌تان عرض خواهم کرد. بحث بعد، بحث اتحادیه‌هاست. همان‌طور که بحث ارتباطاتی که به صورت عمودی در بخش تعاون است، یک بحث عمده‌ای است. پله بعد، پله اتحادیه‌هاست و در انتها، پله اتاق‌ها که من در مورد اتاق‌ها می‌خواهم یک چیز را خدمت شما عرض بکنم و آن هم این است که از دید بنده، اتاق‌ها یک ویژگی خاص در بخش تعاون دارند. آن ویژگی خاص‌شان چیست؟ علاوه بر کارکردهای معمول که در قانون برای اتاق‌ها ذکر شده است، ویژگی خاص‌شان آن است که عمدتاً هیأت مدیره‌ای را که تعاونی‌ها انتخاب می‌کنند، جزو افرادی هستند که نخبه آن تعاونی‌ها هستند. در سطح اتحادیه‌ها، این نخبه‌ها به‌گزینی می‌شوند،

می‌آیند بالاتر و در سطح اتاق‌ها باید در واقع این‌طور باشد که در بین کل نخبگان بخش، نخبه‌ها را انتخاب کنیم. بنابراین، اتاق‌ها، نخبه نخبگان ما هستند که در آن‌جا قرار است کار انجام شود. یک بحث آن است که این نخبه نخبگان باید چه کاری بکند؟ مفیدسازی حضور را باید داشته باشند. یعنی باید در این اتاق‌ها به نحوی برنامه‌ریزی شود که حضور افراد در اتاق‌ها مفید و موثر باشد. مورد بعد، توانمندسازی، تسهیل‌گری و تعاملات است که جای دیگر در مورد این‌ها صحبت خواهیم کرد.

جایگاه و ماهیت اتاق

مباحثی که در جایگاه و ماهیت اتاق‌ها عرض خواهد شد به این صورت است:

- جایگاه قانونی و ماهیت حقوقی
- اثرگذاری درون‌بخشی
- تاثیرگذاری فرابخشی

از لحاظ جایگاه، می‌خواهم یک جایگاه تاریخی و یک جایگاه جغرافیایی برای اتاق تعریف کنم. جایگاه تاریخی اتاق‌ها کجاست؟ مبحث تعاون شاید به انحای مختلف تا قبل از سال 1350 وجود داشته است؛ اما زمانی که برای اولین بار پیکربندی می‌شود، در قانون تجارت است که از نوعی از شرکت‌ها، به نام شرکت‌های تعاونی اسم برده می‌شود. بعد از آن، یک قانون عمده‌ای داریم؛ قانون 1350 بخش تعاون. جالب است که در قانون سال 1350، اسمی از اتاق‌ها برده نمی‌شود؛ یعنی اتاق در قانون 1350 وجود ندارد. اما انواع اتحادیه‌هایی که در این قانون است، اتحادیه‌های شکلی و محتوایی است. یعنی به نوعی بعضی از کارکردهای اتاق را می‌توان در اتحادیه شکلی و محتوایی دید. اما در جایی که صراحتاً نام اتاق برده می‌شود، سال 1370 است. قانون 1370

برای اولین بار نام اتاق را می‌برد و جایگاه حقوقی و قانونی در مورد اتاق‌ها روشن می‌شود. وقتی صحبت از یک واژه در بعد تاریخی می‌کنیم، می‌خواهیم گذشته آن را نگاه کنیم. اما از بعد جغرافیایی چیست؟ یعنی محتوای این واژه در کجای این نقشه قرار دارد؟ می‌خواهیم ببینیم اتاق در کجای این نقشه است. به نظر بنده اگر اتاق را یک قالی در نظر بگیریم؛ نقش مرکز و وسط قالی را اتاق تشکیل می‌دهد. یعنی تمام زیبایی که در رابطه با یک قالی می‌توانیم می‌بینیم، نقش وسط آن است. اتاق هم همین وضعیت را دارد. در ادامه می‌بینیم که اتاق چطور می‌تواند پیوند و هماهنگی‌های خاصی را ایجاد کند که این وضعیت مطلوب برای بخش تعاون شکل بگیرد.

• جایگاه تصمیم‌سازی و فرصت‌سازی

من اعتقاد دارم عمده مبحثی که در فرصت‌سازی برای اتاق‌ها وجود دارد، زمانی است که می‌توانند مشارکت در تصمیم‌سازی داشته باشند. هرگاه اتاق‌ها بتوانند در تصمیم‌سازی‌های کلان کشور مشارکت داشته باشند، انگار یک فرصتی را ساخته‌اند؛ نه برای خودشان، بلکه برای تعاونی‌ها و آن بخشی که قرار است حمایت شود.

• جایگاه همکاری و ارتباط و تعاملات

این را هم در ادامه مباحث خدمت شما عرض می‌کنم. من تعاملات را دو سویه می‌بینم و این دوسویه بودن را خدمت شما خواهم گفت.

• جایگاه داوری

جایگاه داوری، یک بعد بسیار بسیار با اهمیت و حتی شاید فراتر از امنیت در مورد اتاق است. دوستان عزیز که از اتاق‌ها تشریف آورده‌اید بدانید که اگر در مورد داوری کمی سهل‌انگاری کنید، آن قدرت و هیمنه خودتان را از دست

خواهید داد. در مورد این امر باید بسیار دقت کنید. واقعیت این است که جایگاه داوری شما، مانند راه رفتن بر روی لبه تیغ است و اگر یک مقدار بلغزید، از چشم تعاونی‌ها خواهید افتاد. اگر اشتباه نکنید، اعتبار شما در دستگاه‌های دولتی خدشه‌دار خواهد شد. بنابراین، در مورد جایگاه داوری باید بسیار محتاطانه عمل کرد.

• جایگاه بسترسازی

من فکر می‌کنم که برای بسترسازی اتاق، چندین عامل وجود دارد که در این جا به بعضی از آن‌ها اشاره می‌کنم:

نمایندگی

برای این که اتاق‌ها این بستر را برای تعاونی‌ها بسازند، نمایندگی بخش تعاون بر عهده آن‌ها گذاشته شده است. این نمایندگی، کار مهم و ارزشمندی است. اگر شما بتوانید از این نمایندگی که دارید به نفع اقتصاد بخش تعاون استفاده کنید، می‌توانید جایگاه اتاق را تقویت کنید.

پژوهش

عملیات

کارکرد

یک بحثی که وجود دارد، بحث کارکرد اتاق است که چگونه می‌تواند باشد. من فکر می‌کنم تمامی کارکردهای اتاق را در این چهار اصل می‌توان خلاصه کرد:

1- کارکرد توسعه‌گرایانه

2- کارکرد تسهیل‌گرایانه

3- کارکرد اصلاح‌گرایانه

4- کارکرد تعامل‌گرایانه

هر نوع کارکردی را که شما در ذهن تان متصور شوید، در یکی از این طبقه بندی‌ها می‌گنجد. من یک مثال خاص می‌خواهم خدمت شما بزنم. آقای سهرابی عزیز اشاره کردند به اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی ایران. این قضیه، یک نمونه بسیار خوب است. حالا چرا می‌گوییم خوب؟ از چند بُعد خوب است. بنده، ارکان، ساختار و عملکرد این اتاق را خدمت شما به صورت مثال می‌گویم تا بیشتر در جریان این نوع اتاق‌ها قرار بگیرید.

ارکان اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی

• شورای عالی نظارت

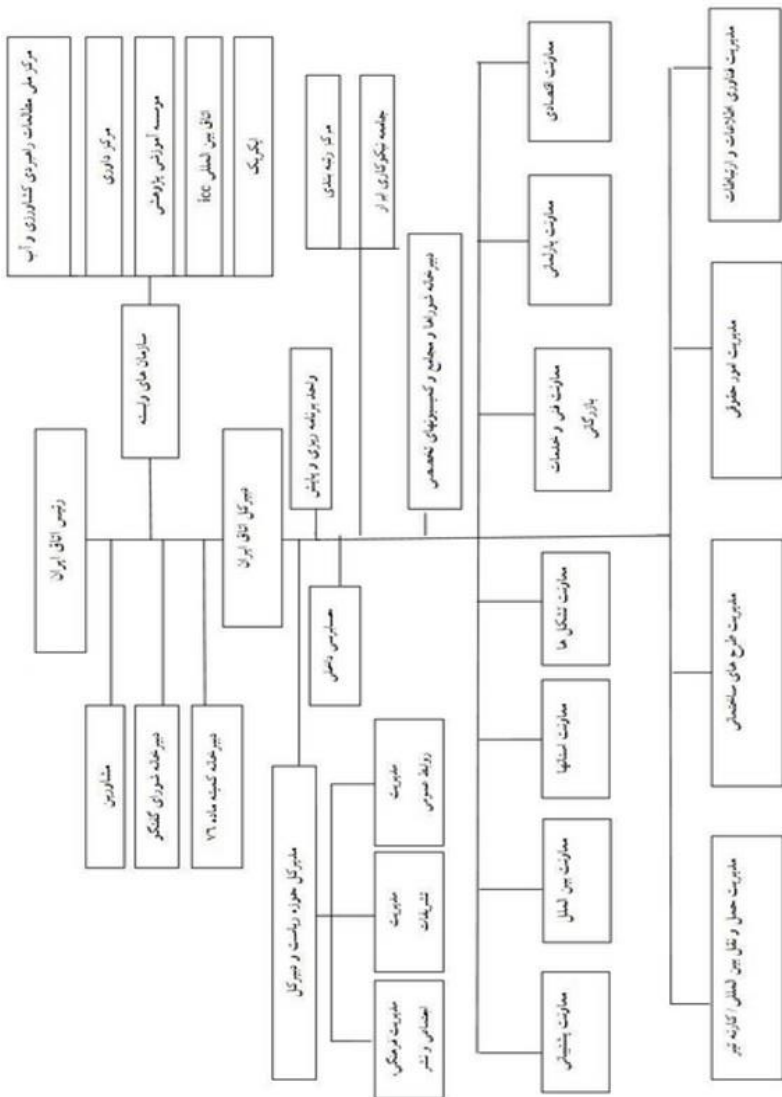
شورای عالی، بالاترین رکن اتاق بازرگانی است که 7 عضو دارد: وزیر صنعت، وزیر جهاد، وزیر اقتصاد، رییس سازمان استاندارد، رییس اتاق و دو نایب رییس. گاهی اوقات اتاق‌ها گله می‌کنند که دولت در کار ما دخالت می‌کند. خب! بالاترین رکن این اتاق را 4 نفر دولتی دارند. این‌ها خودشان سه رای دارند. بنابراین گله نکنید. شما خیلی بالاتر از این، دارید کار می‌کنید. دست و بال شما بسیار بازتر است. در هیچ کجای رکن‌های اتاق شما این‌طور نیست که یک نفر دولتی دخالت بکند. این یکی از مباحثی بود که می‌خواستیم تذکره‌وار خدمت‌تان بگویم.

• هیأت نمایندگان

هیأت نمایندگان، 4 ساله و قائم به شخص است. بعد از رکن اول، این رکن مهم قرار دارد که از اتاق‌های شهرستان، اتحادیه‌ها و سندیکاهای وابسته که معمولاً فدراسیون‌های مربوطه هستند، تشکیل می‌شود.

• هیأت ریسه

هیأت ریسه اتاق هم ۴ ساله است. در مرکز ۷ نفره و در شهرستان‌ها ۵ نفره است. این ۷ نفر در مرکز شامل ۴ نایب‌رییس، یک خزانه‌دار و یک منشی است. نمودار زیر، ساختار سازمانی اتاق بازرگانی است. دوستانی که در اتاق تعاون هستند، می‌توانند یک مقایسه‌ای داشته باشند. من مقایسه عملکردی را در انتهای این قسمت خواهم گفت. همان‌طور که ملاحظه می‌فرمایید مرکز داوری هم مانند شما دارند و تقریباً یک چارتی شبیه شما، منتها بسیار گسترده‌تر است. حالا این‌که چرا گسترده‌تر است را در عملکرد و اتصالات کارکردی‌شان خواهید دید.

اتصالات کارکردی

روش‌هایی هستند که اتاق بازرگانی استفاده می‌کنند تا با بدنه مربوطه خودشان، ارتباط بگیرند و شامل این قسمت‌هاست:

- **اتاق‌های شهرستان**

شما هم تقریباً این را در اتاق تعاون‌تان دارید.

- **تشکل‌ها**

شبهه این هم برای اتاق‌های شماسست. مثل همان اتحادیه‌هاست؛ منتها تشکل‌های ملی - استانی دارند.

- **اتاق‌های مشترک**

اتاق‌های مشترک، هدف‌گذاری شده است؛ یعنی برای تشویق سرمایه‌گذاری و مبادلات است. مثلاً ایران و آلمان، یک اتاق مشترک تشکیل می‌دهند. بر اساس این هدف، برای مدت محدود، این اتاق را تشکیل می‌دهند.

- **کمیسیون‌ها (هسته‌های تخصصی و مشورتی)**

در مورد کمیسیون‌های اتاق بازرگانی هم می‌خواهم مطالبی را خدمت شما عرض بکنم. شما هم در اتاق ایران، کمیسیون دارید. منتها کمیسیون‌های این‌ها بسیار به روز هستند؛ یعنی خودشان را با مسائل و مشکلات جامعه دائماً به روز می‌کنند. یکی از کمیسیون‌هایشان، آب، محیط زیست و اقتصاد سبز است. اقتصاد سبز، بحث جدیدی است. این‌ها این کمیسیون را گذاشته‌اند و دارند رویش کار هم می‌کنند. کمیسیون‌های دیگری هم دارند، مانند: خدمات فنی-مهندسی، انرژی، صنایع پالایشی و پتروشیمی، بازار پول و سرمایه، بازرگانی داخلی، توسعه صادرات، حاکمیت شرکتی و مسئولیت اجتماعی بنگاه‌ها که به

نظر من یکی از کارهای بسیار عمده‌ای است که باید در اتاق‌های تعاون اتفاق بیفتد. یعنی مسئولیت اجتماعی، اصلا از بحث‌های ذاتی و محتوایی تعاون است. حاکمیت قضایی و مالکیت فکری هم کمیسیون مهمی است. یکی از مباحث جدید است و بسیار لازم است که از زیرمجموعه اتاق‌ها حمایت‌های قضایی را انجام دهند. کمیسیون حمل و نقل و لجستیک، رقابت و خصوصی‌سازی، سرمایه‌گذاری، صنایع، فناوری اطلاعات، ارتباطات، اقتصاد رسانه، کشاورزی و صنایع غذایی، گردشگری، اقتصاد ورزشی، اقتصاد هنری، مالیات، کار و تامین اجتماعی، مدیریت واردات، معدن و صنایع معدنی، جوانان، کارآفرینی، کسب و کار نوین و دانش بنیان. یعنی اتاق‌ها دارند کاملا به‌روز حرکت می‌کنند و کمیسیون‌هایشان را هم به همین ترتیب تشکیل می‌دهند. برخی از فعالیت‌هایشان را هم من رفته بودم و نگاه می‌کردم؛ دیدم بعضی از فعالیت‌هایی که این‌ها انجام می‌دهند، در پروژه شما هم هست. منتها بعضی از این‌ها را شما ندارید. این می‌تواند یک راهی باشد؛ شما بروید مطالب جدیدی را ببینید و برای کارکرد خودتان بیاورید.

برخی فعالیت‌ها:

- صدور کارت عضویت بازرگانی: معمولا در اتاق تعاون ایران و زیرمجموعه‌هایش نیز انجام می‌شود.
- اعتبارسنجی اعضا: این مطلب مهمی است. توصیه می‌کنم حتما اعتبارسنجی اعضایتان را انجام دهید. اعتبارسنجی بسیار مهم است. بعدا می‌تواند برای خدمات‌دهی شما مهم باشد.
- نشریه.
- آموزش.

- احصای لیست کد تعرفه و اولویت کالای گمرکی.
 - خدمات نمایشگاهی و احصای و اعلام مقررات صادرات و واردات کالا و خدمات.
 - امکان پرداخت آنلاین مالی و بازرگانی اعضا.
 - صدور گواهی مبدا.
 - تشکیل بانک آمار صادرات و واردات.
 - تعیین فرصت‌های تجاری.
 - راهنمای پروژه‌های سرمایه‌گذاری.
- این‌ها بخشی از کارهایی است که من دیدم در زمینه کاری اتاق بازرگانی بود.

عملکرد:

من عملکرد را در دو سطح دیدم. سطح اول، عملکردی است که دوستان وزارتخانه در مورد اتاق‌ها خواهند داشت. سطح دوم، عملکردی است که شما، یعنی اتاق‌ها، در قبال کسانی که از آن‌ها خدمات می‌گیرند باید داشته باشید. من در مورد سطح دوم، اطلاعات زیادی ندارم و مسلماً خودتان بهتر می‌دانید. اما سطح اول، شامل قسمت‌هایی است که در وزارتخانه کارهایی انجام می‌شود.

- امکانات: بحثی است که چه نوع امکاناتی در اتاق‌ها وجود دارد.
- اعتبارسنجی: عرض کردم ما این اعتبارسنجی را در وزارتخانه، در رابطه با اتاق‌ها تا حدودی انجام داده‌ایم. یعنی ما الان اتاق‌هایمان را در سطوح مختلف می‌شناسیم.

- **واگذاری‌ها:** بخشی از کارها به اتاق‌ها واگذار شده است. بخشی قرار است در آینده واگذار شود و بخشی را هم مانده‌ایم که این واگذاری به چه نحو باشد عملکرد و اعتبار بیشتری خواهد داشت؟
- **اعتبارات:** سال‌های ۹۲ و ۹۳، اعتبارات به صورت کمک‌های بلاعوض بود که این کمک‌ها به اتاق‌ها تخصیص پیدا کرد. مجموعاً دو میلیارد و خرده‌ای، در آن زمان بود. یک مقداری هم به اتاق تعاون ایران که در آن زمان، اتاق مرکزی بود، داده شد. می‌دانید که ما در این سال‌های اخیر، اصلاً کمک‌های بلاعوض نداشته‌ایم. یعنی از لحاظ اعتباری، محدودیت اعتبار وجود داشت. در واقع، اتاق ایران توانست یک اعتبار از منابع داخلی بانک تعاون، بدون گردش مالی و سپرده‌گذاری اخذ کند که ۴ میلیارد بود. امسال هم به دنبال این هستیم که بعد از مدت‌ها دوباره اگر بشود ان‌شاءالله یک مقدار اعتبار از ردیف ۵۴۰ هزار دریافت شود و اگر دریافت شود، در اختیار دوستان قرار خواهد گرفت. مورد بعد، در خصوص عملکرد را به طور خلاصه می‌گویم. ۴۴ اتاق تشکیل شده است که ۳۱ اتاق، استانی است و ۱۲ اتاق، شهرستانی که شامل مراغه، مرند، سقز، گرمسار، خدابنده، شاهرود، ساوه، کاشان، خرمشهر، دشت‌آزادگان، اردکان و بندرعباس می‌شود. یک اتاق مرکزی هم دارد.

واگذاری‌ها:

این دوره، واگذاری‌ها به اتاق‌ها احصای شده است. اصلاً بحث بر سر این است که بعضی از این واگذاری‌هایی که انجام می‌شود، آیا به این مفهوم است که حتماً این‌ها را اتاق باید انجام دهد یا خیر؟ ما محدودیتی برای این قضیه نداریم. بعضی از این واگذاری‌ها صراحتاً در قانون عنوان شده است، نام

اتاق برده شده است؛ آن‌ها باید صراحتاً به اتاق واگذار شوند. اما بقیه واگذاری‌ها اجبار نیست که به اتاق واگذار شود. هر کس که توانمندی لازم را برای این قضیه داشته باشد، می‌تواند از واگذاری‌ها استفاده کند؛ مثل حل اختلاف داوری در محدوده اتاق‌ها که کار آن‌هاست.

رتبه‌بندی اتاق‌ها

جدول زیر رتبه‌بندی اتاق‌ها را نشان می‌دهد:

۱۳	مالکیت یا استیجاری بودن ساختمان
۱۴	برگزاری و یا عدم برگزاری به موقع مجمع
۱۵	مثبت بودن تراز
۱۶	عدم شکایت از اتاق
۱۷	چاپ نشریات
۱۸	ارائه مقاله و تعامل با رسانه‌ها
۱۹	داشتن ایمیل، سایت و مکانیزاسیون اداری
۲۰	حساب رسی و نظارت مالی
۲۱	مجامع و تعاونیهای نظارت شده
۲۲	تعامل با وزارت متبوع
۲۳	اعزام یا پذیرش هیات‌های تجاری
	جمع کل

۱	نسبت تعداد اعضاء حاضر در آخرین مجمع نمایندگان به تعداد کل اتحادیه‌های استانی
۲	نسبت تعداد اعضاء اتاق به تعداد تعاونی‌های فعال استانی
۳	کارت بازرگانی صادر شده (جهت اعضاء اتاق)
۴	صدور گواهی مبدا کالا
۵	کارت بازرگانی تعدید شده سال قبل نسبت به کل کارتها
۶	شرکت در شوراها، کمیسیونها و کمیته‌ها
۷	پیشنهاد لوایح، طرح، دستورالعمل و ...
۸	برگزاری نمایشگاه داخلی و خارجی
۹	برگزاری همایش‌ها
۱۰	سطح مدارک تحصیلی هیات رئیس، بازرس‌ها
۱۱	اخذ مجوز آموزشی
۱۲	برگزاری دوره آموزشی، آموزش به کارکنان اتاق و تعاون‌گران در سال گذشته

این‌ها یک سری از شاخص‌هایی است که در مورد رتبه‌بندی اعمال می‌شود. دوستانی که این شاخص‌ها را می‌بینند، ان‌شاءالله خودشان را تطبیق می‌دهند تا وضعیت‌شان بهبود پیدا کند.

در میان استان‌ها، استان گلستان، مرکزی، کرمانشاه و آذربایجان غربی بهترین استان‌ها بودند و در مورد شهرستان‌ها هم ساوه، کاشان و شاهرود.

نقاط قوت و ضعف

در این رابطه من کلان را می‌خواهم خدمت شما عرض کنم. یک چالش را هم مطرح می‌کنم.

نقاط قوت:

- حضور در شوراها و کمیسیون‌های مختلف: این امر باعث می‌شود که شما در تصمیم‌سازی‌ها، بتوانید بسیار مشارکت داشته باشید.
 - مشاور قوای سه‌گانه.
 - داشتن پایگاه گسترده بهره‌بردار.
 - وجود اتاق تعاون در کلیه استان‌ها.
- این کمک می‌کند که اگر یک برنامه‌ای قرار است اجرایی شود، به سرعت و به صورت مطلوب در سطح کشور، جاری و ساری شود.

نقاط ضعف:

- نبود قوانین حمایتی.
 - وجود قوانین مغایر و موازی همدیگر.
 - کمبود بودجه و امکانات لازم.
- اما چالشی را که می‌خواهم خدمت‌تان مطرح کنم این است: دوستان بزرگوار! یک بحثی است در رابطه با انتخابات. این را من این‌جا به عنوان نقطه ضعف

نیاوردم و نمی‌گویم. امروز نه؛ اما شاید در طول سال‌های آتی، به عنوان یک مشکل اساسی در مورد اتاق‌ها به وجود بیاید. من فقط می‌خواهم شما در این مورد فکر کنید. همین قدر که شما فکر کنید و به دنبال راه‌کار باشید، خوب است و تا همین قدر کفایت می‌کند. مشکل اساسی چیست؟ در انتخابات، دو چیز، خیلی مهم است. یکی بحث نمایندگی است که بسیار مهم است و یکی بحث انتخاب شدن. در انتخابات، عمدتاً این قضایا خیلی اهمیت دارد. آیا در اتاق‌ها، انتخابات با بحران رو به رو نیست؟ این سوال من است. آیا انتخابات اتاق‌ها با بحران نمایندگی روبه‌رو نیست؟ به نظر من امروز شاید نه؛ ولی در چند سال آینده ممکن است یک مشکل باشد. چرا این را خدمت‌تان عرض می‌کنم؟ چرا می‌گویم بحران نمایندگی در مورد آن اتاق‌ها وجود دارد؟ به این واسطه که اتاق‌ها دارند نمایندگی را از تعاونی‌ها و اتحادیه‌ها اخذ می‌کنند؛ اما این نمایندگی به نسبت سهم‌های مشخص نیست. یعنی من اتاق تهران که بسیاری تعاونی‌ها زیر مجموعه من است، یک رای دارم؛ یک اتاق در یک استان کوچک هم یک رای دارد. در مورد اتحادیه‌ها هم همین قضیه است. اصلاً در مورد انتخاب اتاق تعاون تهران با مثلاً اتاق تعاون بوشهر و افرادی که شرکت کردند و آن اتاق را انتخاب کردند هم همین بحث وجود دارد. بنابراین، در مورد بحران نمایندگی اتاق‌ها در چند سال آینده باید یک فکر جدی شود. این یک بحثی است که فعلاً از لحاظ تئوریک دارم مطرح می‌کنم. شاید آدم بعدها بتواند به یک جوابی برسد یا حداقل در موردش فکر بکند که چه راهکاری می‌تواند داشته باشد تا این قضیه به نحو مطلوبی برطرف شود.

ارتباطات اتاق

اتاق، یک ارتباط با دولت دارد و یک ارتباط می‌تواند با بخش خصوصی داشته باشد. من می‌خواهم به اشتراکش اشاره کنم و مهم بودن این اشتراک. کلاً بخش تعاون، وقتی می‌تواند با بخش خصوصی ارتباط بگیرد، عمده فعالیت و بحث‌شان بر روی چیست؟ بر روی منافع است. یعنی منفعت، فصل مشترک فی مابین این دو بخش است. این به عنوان بزرگ‌ترین اشتراک است. در مورد این‌جا چیست؟ یک چیز بسیار بسیار خوب و نکته مثبتی که شما دارید این است که دولت‌ها در تمامی شرایط، از راست راست بگیر تا چپ چپ؛ عمدتاً صحبت‌شان بر مبنای این است که عدالت اجتماعی را گسترش دهند. تعاون، لقلقه زبان‌ش، عدالت اجتماعی نیست. تعاون، دل‌نوشته‌اش، عدالت اجتماعی است. این در ذات تعاون است. بنابراین، دولت‌ها بسیار راغب هستند. شما ببینید هر دولتی بر سر کار می‌آید، به یک نحوی به بحث تعاون گریز می‌زند. این در مورد ایران نیست؛ در مورد بسیاری از کشورهای دیگر هم هست. در مورد جاهای دیگر - حالا نه به این صورت تعاون - وقتی در مورد عدالت اجتماعی صحبت می‌کنند، در مورد تامین اجتماعی‌هایشان صحبت می‌کنند. صحبت‌های خاصی از مثلاً اوپاما تا ریگان همه همین صحبت‌ها را می‌کنند. به هر حال این به عنوان یک بحثی است که دولت‌ها می‌خواهند برای کسب محبوبیت مطرح کنند و شما این را در ذات خودتان دارید.

این یک شماتیکی از بحث اتاق‌هاست:

نقادی دو سویه و مبتنی بر زبان مشترک / فهم مشترک / عقلایی

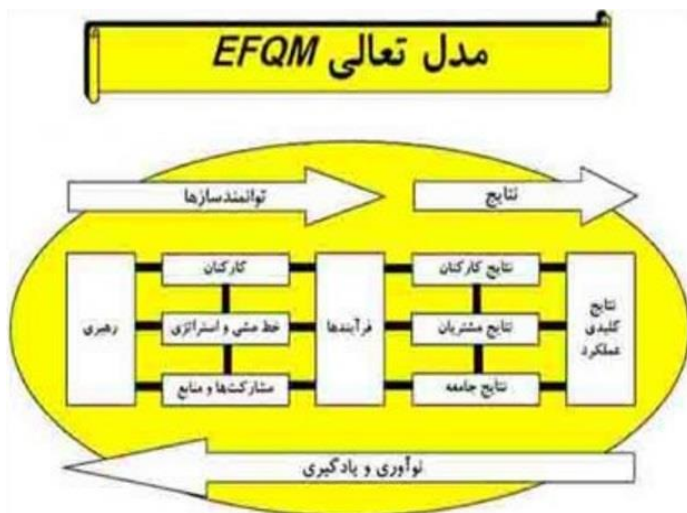
احساس من این است که اگر اتاق‌ها کاملاً با دولت همسو باشند؛ اگر اتاق‌ها کاملاً با دولت مخالف باشند؛ اگر دولت، کاملاً همسو با اتاق باشد و یا اگر دولت، کاملاً مخالف با اتاق باشد؛ در هر صورت شما اضمحلال و فرسودگی خواهید داشت. ممکن است بگویید چطور می‌شود که دولت، کاملاً همسو با اتاق باشد و ما اضمحلال پیدا کنیم. دلیلش این است که شما در این حالت با هیچ چالشی روبه‌رو نیستید. وقتی چالشی ندارید، هیچ تفکری پشتش نیست. نمی‌توانید در بحران‌ها قرار گیرید و در نتیجه، باز به سمت اضمحلال خواهید رفت. بنابراین، نظر من این است که اگر اتاق‌ها می‌خواهند خودشان را تقویت کنند؛ باید نقادی دوسویه مبتنی بر زبان مشترک و فهم مشترک داشته باشند و حتماً عقلایی باشد. اگر این قضیه در اتاق‌ها جا بیفتد، مشکلی پیش نمی‌آید و به سمت ترقی و تعالی حرکت می‌کنند.

پایداری و ماندگاری

می‌خواهم بگویم دلایل و شرایطی که اتاق‌ها می‌توانند پایدار و ماندگار باشند چیست؟

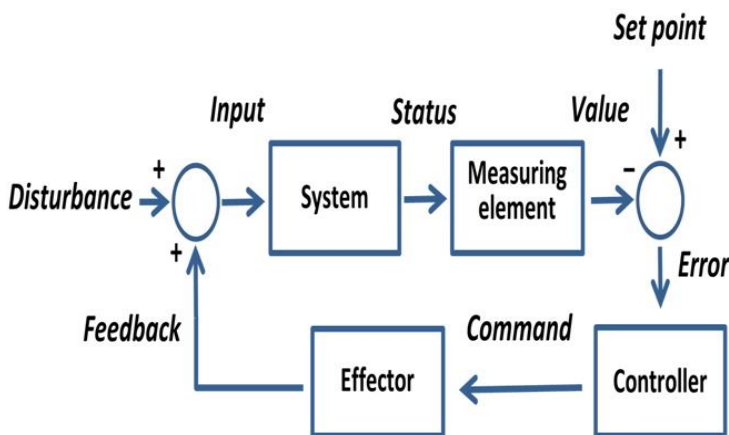
- تهیه مدل تعالی

اتاق‌ها اگر می‌خواهند رشد کنند، حتما باید یک مدل تعالی برای خودشان تعریف بکنند.

- استفاده از سیستم ارزیابی بازخورد جهت اصلاح امور

اتاق‌ها اگر می‌خواهند پایدار بمانند، باید بازخوردهایشان را دوباره در سیستم خودشان ببرند و در تصمیم‌گیری مجدد از آن استفاده کنند.

• توسعه محوری / تحقیق و توسعه (R&D)

حتما و حتما این قسمت را باید خود اتاق شروع به انجام دادن کند. R&D برای اتاق بسیار مهم است. تاکید می‌کنم بسیار مهم است؛ زیرا اعتقاد دارم در بحث‌های اجتماعی، اتاق باید وارد این قضیه شود و نباید منتظر بماند.

• نوآوری

• گسترش منابع

• شفافیت، مسئولیت‌پذیری، پاسخ‌گویی

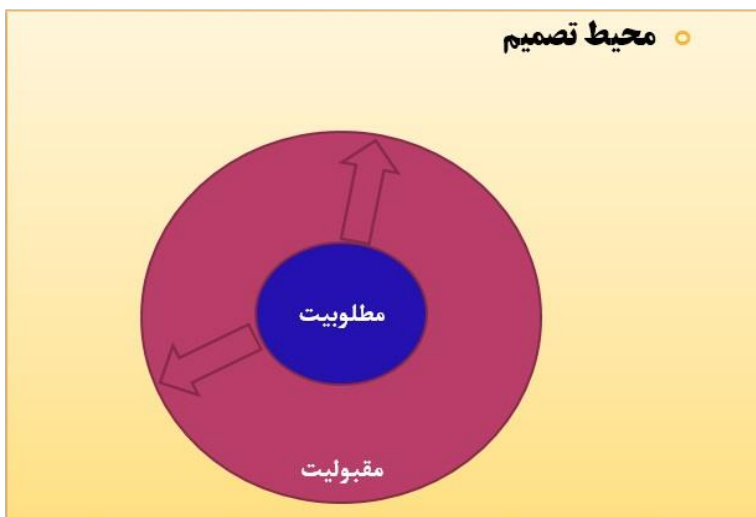
• مدیریت دانش

• تناسب تصمیم‌سازی

• رواداری

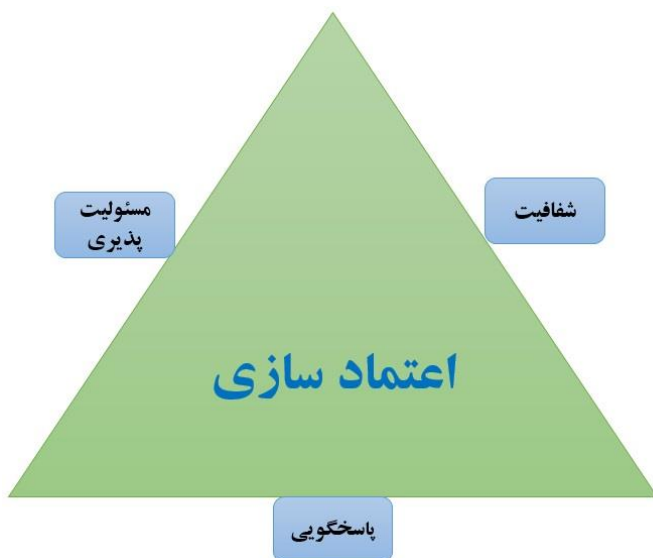
شما وقتی در زمینه‌ای می‌خواهید تصمیم بگیرید، یک محیط مطلوب دارید و یک محیط مقبول. شما فاصله بین مقبولیت و مطلوبیت را می‌توانید تصمیم بگیرید و تصمیم‌تان قابل رواست. این را می‌گویند رواداری. اگر شما فقط روی مطلوبیت‌تان تمرکز کنید، در خیلی از موارد، در آن سیستم تصمیم‌گیری

نمی‌توانید به موفقیت برسید. یعنی شما این فاصله‌ای را که برای رواداری‌تان می‌گذارید، حرف قابل قبولی است. ممکن است مطلوبیت کامل شما در آن لحاظ نشده باشد. متأسفانه ما خیلی در این رابطه مشکل داریم. ما حتماً می‌خواهیم تصمیم‌گیری‌هایمان در محدوده مطلوبیت‌مان باشد. یا حداقل فرض ما این است. در صورتی که واقعیت این‌طور نیست. ما در محیط تصمیم‌گیری و محیط تصمیم‌سازی‌مان باید دنبال این باشیم که بتوانیم این حد را هم رعایت کنیم. خب! خارج از آن حد، دیگر از تصمیم‌سازی ما به دور است.

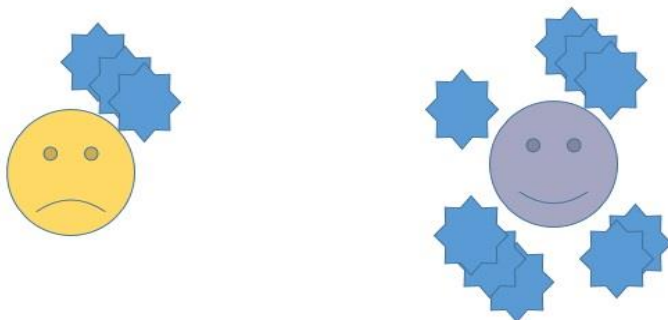

اعتمادسازی

مثلاً اعتمادسازی با سه چیز شکل می‌گیرد: شفافیت، پاسخ‌گویی و مسئولیت‌پذیری. این سه را هم اتاق‌ها و هم دولت باید سرلوحه کار خودشان قرار دهند تا حداقل، اعتمادسازی عمومی برای اتاق‌ها به وجود آید. این اعتمادسازی بیشتر در حوزه تعاونی‌ها و اتحادیه‌های زیرمجموعه است.

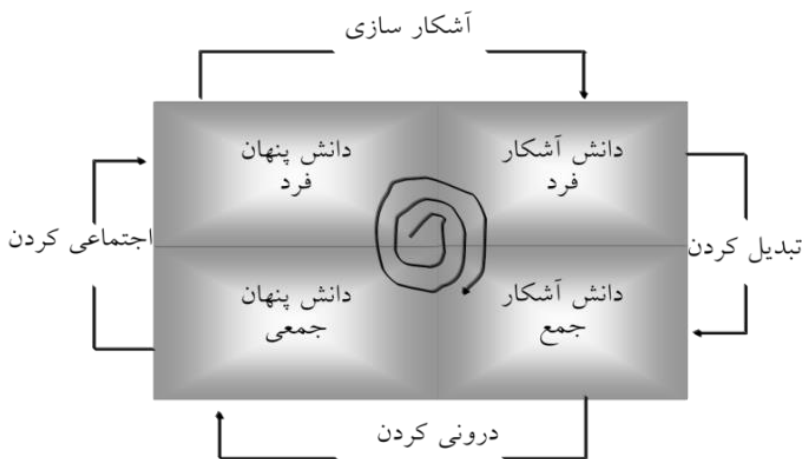

استفاده از منابع مختلف به عنوان یک مزیت، یک بحث کلی است. شما هر چه منابع مختلفی در دسترس داشته باشید، این برای شما مزیت محسوب می‌شود. دلیلش چیست؟ چون به هر علتی منابع شما کاهش پیدا کند، می‌توانید از منابع دیگری استفاده کنید. این امر باعث بقا و تداوم و پایداری می‌شود. بنابراین باید منابع شما مختلف باشد. حالا این منابع می‌تواند از هر چیزی باشد؛ چه منابع اولیه و چه منابع تصمیم‌سازتان.

مدیریت دانش

این مدل، مدل پروفیسور نانوکا است که به مدل حلزونی معروف است.

مدیریت دانش را باید نهادینه کرد؛ چه در بحث‌هایی که سازمان است و چه در بحث شرکت‌ها. مدیریت دانش به‌طور معمول این است که کسی به صورت فردی، یک دانش ضمنی را دارد و این دانش ضمنی می‌آید درون سازمان. دانش ضمنی، دانش صریح می‌شود؛ دانش صریح، وارد سازمان می‌شود؛ در

سازمان نهادینه می‌شود و می‌شود دانش صریح داخل سازمان و به صورت اجتماعی. البته من این را در افاق تعاون ایران یک بار تا حدودی دیده‌ام. یک دانشی از یک جای دیگری آمده در قسمت روابط بین‌الملل تان و دارد در این چرخه حرکت می‌کند. با معاونت بین‌الملل که صحبت می‌کردم، ایشان از یک جای دیگر آمده بود، یک دانشی داشت و این را داشت تقریبا در این چرخه حرکت می‌داد.

تصمیم‌سازی

باز هم می‌گویم، توصیه نمی‌کنم؛ نمی‌خواهم برای کسی نسخه پیچی کنم. به هر حال، تصمیم‌سازی‌ها حتما باید بر مبنای مدل‌های مدیریتی باشد. من این را فقط تاکید می‌کنم. من کاری ندارم شما چه مدل مدیریتی را انتخاب می‌کنید؛ اما تصمیم‌سازی‌هایتان حتما بر مبنای مدلی مدیریتی باشد. یکی از آن مدل‌های مدیریتی - که به نظر بنده، با توجه به شناختی که از افاق تعاون و مسائل آن وجود دارد، می‌تواند مدل خوبی برای افاق باشد - مدل تصمیم‌گیری چند معیاره است. دلیلش هم این است که شما متغیرهای متعددی را می‌توانید وارد کنید و معمولا متغیرهای متعدد دارید و به اضافه این که این متغیرها را می‌توانید نسبت وزنی بدهید. اگر بتوانید این کار را انجام بدهید، حتما یک مدل داشته باشید و تصمیم‌ها را بر مبنای مدل مدیریتی تان اخذ بکنید. توصیه‌ای که می‌خواستم بکنم فقط همین است که مدل داشته باشید.

- جناب آقای ستوده: آقای شفقی به مسائل جاری اشاره داشتند، مبنی بر این که افاق تعاون، ترنج قالی تعاون است. اعتبارسنجی اعضا را که اشاره داشتند، فراموش نکنیم. هر عضوی که در افاق می‌آید، یک پایه‌ای از اعتبار باید به آن بدهیم. اگر بتوانیم حتی آن‌ها را تعالی ببخشیم و بتوانند اعتبار

بیشتری را داشته باشند. اشاره داشتند به نمایندگی و کاندیداتوری که چه مسائلی بعدا پیش می‌آید و چه چالش‌هایی پیش رو است. یک اشاره کوچک هم من داشته باشم مبنی بر این که قانون می‌گوید از هر اتحادیه، یک نماینده می‌آید با یک رای؛ اما نامزدهای هایت ریسه اتاق‌ها، همه هستند و هر عضو تعاونی می‌تواند کاندید باشد. داشتن مدل تعالی را در اتاق‌ها اشاره داشتند و تحقیق و توسعه. ان شاءالله همه اتاق‌های ما یک مدلی را پیش خودشان داشته باشند. یک تئوری‌سازی بکنند و بعدا بر اساس آن مدلی که پیش خودشان دارند، آن را گسترش بدهند و مدل را بالا بیاورند.

ابراهیم قربانی، رییس اتاق تعاون استان خراسان شمالی

بنده می‌خواهم ابتدا یک معرفی از اتاق تعاون استان خراسان شمالی خدمت‌تان داشته باشم و سپس فرصت‌ها و مشکلاتی را که داریم مطرح کنم. چه بسا مشخصا شاید این مشکلات مربوط به استان ما باشد و در استان‌های دیگر وجود نداشته باشد.

بعد از صحبت‌های آقای سهرابی و دکتر شفقی و دکتر باباخانلو من فکر کردم به این شکل در خدمت‌تان باشم، شاید بهتر باشد. اتاق تعاون استان خراسان شمالی، از 19 اتحادیه تشکیل شده است که 14 اتحادیه استانی داریم که در مجامع‌مان حق رای دارند. همان‌طور که آقای دکتر شفقی هم فرمودند و آقای ستوده هم تاکید داشتند، اتاق تعاون خراسان شمالی، همان ترنج‌قالی است. ما کمیسیون، نه‌گانه را تشکیل دادیم. دوستان از هر صنف، آن‌جا جمع می‌شوند و با یکدیگر تبادل اطلاعات دارند. از این جمع، نمایندگان به کمیسیون‌های کشوری معرفی می‌شوند که اکثراً از این موضوع خوشحال و از خروجی این کمیسیون‌ها راضی بوده‌اند. اما در بحث صندوق ضمانت که همه

اتاق‌ها این بخش را دارند؛ در ابتدا خیلی فعال بود و مراجعات زیادی هم برای صدور ضمانت نامه می‌شد؛ اما بعد از این که نرخ‌های بانکی تغییر کرد دیگر جذاب نبود. دوستان می‌آمدند کارهایشان انجام می‌شد و بعد که متوجه می‌شدند آن یارانه وجود ندارد و باید با یک نرخ بانکی بالایی وام را دریافت بکنند، تلاش‌های ما هم عقیم می‌ماند. خوشبختانه هیأت داوری در استان دایر شده است و دارد خیلی خوب کارش را انجام می‌دهد. متأسفانه برای داورها، برای اتاق تبعاتی داشته است؛ اما با حمایت کارشناسان اداره کل تعاون توانسته‌ایم یک جایگاه امنی برای رسیدگی به اختلاف‌هایشان مهیا بکنیم که غالباً هم به توافق می‌رسند. یعنی مشکلاتشان به صورت داوری که این دوستان آن‌جا به توافق برسند و صدور رای انجام نگیرد می‌انجامد. دوستانی را از جنس تعاون‌گران به هیأت حل اختلاف داوری فرستاده‌ایم؛ اما متأسفانه در بخش اداره مالیاتی، به جهت ساختاری که دارند یا شرایطی که دارند، دوستانی را که آن‌جا خوب عمل کرده‌اند غالباً دیگر به هیأت داوری دعوت نمی‌کنند. یا بعد از سپری شدن یک مدتی، کسانی که انتقادی دارند و از نظر ما واقعا خوب عمل کرده‌اند؛ در هیأت‌های حل اختلاف داوری از این‌ها دعوتی به عمل نمی‌آید که به نظر می‌رسد وزارتخانه و اداره کل تعاون باید ورود پیدا کنند و کمک کنند این اتفاقات نیفتد. در برخی موارد، حتی جلسه هیأت داوری هم برگزار نمی‌شود و فقط امضایی می‌گیرند که این مورد، انتقاد اکثر فعالین تعاون‌گر و اقتصادی استان است. درخصوص مطالبات بیمه، متأسفانه این مشکلات را داریم که باید وزارتخانه و اداره تعاون کمک کنند تا بتوانیم این مشکلات را حل بکنیم. دوستان من در اتاق تعاون که مورد اعتماد اعضا بودند و آمدند آن‌جا و مدیریت را در دست گرفتند و اکثراً شاید سه، چهار سالی هم

بیشتر نیست، خوشبختانه تجربیات خوبی دارند، تحصیلات مدیریتی خوبی دارند و یک اعتماد و مشارکت خوبی را ایجاد کرده‌اند. اما متأسفانه فکر می‌کنم در بحث برون‌سپاری، حداقل در استان ما سلیقه‌ای برخورد می‌شود. مثلاً برخی موارد دیده‌ایم کلاس‌های آموزشی را به اشخاصی که حتی شرکت تعاونی نبوده‌اند، داده‌اند؛ اما به اتاق اعتماد نکرده‌اند. این که این اعتماد نکردن بر چه اساس بوده است، واقعا برای ما مشخص نیست. ان‌شاءالله ما تلاش می‌کنیم که با اداره کل تعاون و اداره‌جات تعاون به یک فهم مشترکی برسیم و در این راستا، وزارتخانه خیلی می‌تواند کمک کند. در خصوص اعتبارات، همان‌طور که دوستان هم اشاره کردند، مقایسه‌ای بود با اتاق تعاون. زمانی که آقای مفتاح، دبیر اتاق تعاون ایران بودند، ما یک دسترسی به یک سری اطلاعات اتاق بازرگانی پیدا کردیم. سال 92، اتاق بازرگانی 100 میلیارد تومان درآمد با 60-70 درصد تخفیف داشت. در همان سال، اتاق ایران، 2 میلیارد تومان از بودجه عمومی کشور که مصوبه مجلس بود، آن هم به صورت خرد خرد-دریافت کرد. خب! هر کجا که پول باشد، همه چیز هم هست. اعتبار، بها و هر چیزی که شما فرض بکنید، انگار اتاق بازرگانی داشته؛ اما اتاق ایران متأسفانه در این خصوص، اعتباراتش بسیار پایین بوده است که اصلاً نمی‌توانیم مقایسه‌ای بکنیم.

ما در استان تلاش زیادی کردیم با اداره تعاون، با اداره‌جات تعاون شهرستان، تعاملات خوبی برقرار کنیم. الان یکی از تهدیدهایی که اتاق تعاون استان ما دارد، اداره کل تعاون و اداره‌جات شهرستانی‌اش هستند که ما تلاش می‌کنیم به یک فهم مشترکی برسیم. استدعا داریم آقای باباخانلو، آقای ستوده

و همکاران‌شان کمک بکنند و تعاملات خوبی بین ما ایجاد شود که بتوانیم در بخش تعاون هم‌افزایی بکنیم.

- جناب آقای ستوده: آقای قربانی به پایین بودن اعتبارات اشاره داشتند. یک چیزی است که همه اتاق‌های تعاون به آن مبتلا هستند. آقای شفقی فرمودند که بلکه امسال بتوانیم پولی را تزریق بکنیم، آقای رزاقی! آخرین خبر پول را که اگر بخواهیم تزریق بکنیم، از چه قرار است؟

- جناب آقای رزاقی: درخصوص منابع اعتبار، پیشنهاد ما مبلغ بالا بوده است. منتها برای امسال، در حد 2 میلیارد تومان، در مجموع تصویب کرده‌اند. قول تخصیص 10 ماهه را هم به ما داده‌اند. چیزی هم تا پایان سال نمانده است. امیدواریم حداقل این وجه تخصیص پیدا کند. ولی برای سال 96، پیش‌بینی که در لایحه شده است، مبلغ بالاتر از این‌هاست؛ یعنی در حد 10 میلیارد تومان که امیدوار هستیم برای سال آتی بتوانیم استفاده کنیم.

- جناب آقای ستوده: یک سری مطالبی را راجع به قوانین و مقررات و مسائلی که در جهت بهبود فعالیت اتاق‌ها یا روشن کردن فعالیت اتاق‌ها است، خدمت‌تان هستم.

مطلبی که در مرحله نخست مطرح است، بحث رتبه‌بندی اتاق‌هاست. ما این رتبه‌بندی را بر اساس جدولی انجام دادیم که 23 عنوان داشت. نسبت تعداد اعضا، کارت‌های بازرگانی صادر شده، صدور گواهی مبدا، شرکت در شوراها و کمیسیون‌ها، پیشنهاد لوایح و طرح و دستورالعمل و آیین‌نامه‌هایی که اتاق‌ها دارند- هر چقدر شما با ادارت کل و با ما بیشتر تعامل داشته باشید، ما حدود 10 درصد از این امتیاز را به این تعامل داده‌ایم که همکاری دوسویه باشد- نظارت بر مجامع، چاپ نشریات شما، شرکت در همایش‌ها و

نمایشگاه‌های داخلی و خارجی شما، اخذ مجوز برای مسأله آموزشی شما. اگر برای آموزش مجوز داشته باشید، ما یک امتیاز خوبی را برایتان در نظر داریم. از 100 امتیاز، 5 امتیاز را فقط برای مسأله آموزش در نظر گرفته‌ایم. این‌ها را که دارم عرض می‌کنم ان‌شاءالله بتوانم بعداً اگر خواستید، خدمت‌تان ارائه بدهم که ببینید وقتی ما بودجه‌ها را تقسیم می‌کنیم، وقتی برون‌سپاری‌ها را تقسیم می‌کنیم یا وقتی تاکید می‌کنیم روی برون‌سپاری‌ها، روی چه مسائلی بیشتر کار می‌کنیم.

آقای دکتر شفق‌ی به اتاق‌های برتر اشاره فرمودند که گلستان، مرکزی، کرمانشاه و آذربایجان غربی هستند. البته از برخی اتاق‌ها مانند کهگیلویه و بویر احمد هم انتظار داریم - که من اتاقش را در این جا ندیدم - و اتاق ایلام که امسال فعال شده است. آن‌هایی که یک مقدار جلوتر هستند، یک مقدار بیشتر فعالیت داشته باشند. متقابلاً ما هم امسال به ادارت خودمان، در رابطه با برون‌سپاری و تعاملی که باید با اتاق‌ها داشته باشند، دو نامه زده‌ایم. این برون‌سپاری‌های ما که در این خصوص شورای معاونین وزارتخانه تصویب کرده بود، سه مطلب از هشت عنوان را به اتاق‌های تعاون اختصاص داد.

- **فرآیند تشکیل تعاونی‌ها:** واحد مجری را فقط اتاق تعاون معرفی کردند. یعنی شورای معاونین ما اتاق تعاون را به عنوان مجری معرفی کردند. - انجام تغییرات شرکت‌ها در سامانه نظارت تعاون.

- **بررسی مدارک مجمع عمومی و اصلاح و نظارت آن:** ما به ادارت کل دو نامه زدیم مبنی بر این‌که این‌ها را فقط به اتاق‌ها واگذار کنند. چند مورد دیگر هم هست؛ مانند تهیه منوگرافی از تعاونی‌های نمونه، حسابرسی تعاونی‌ها و یا ارائه خدمات مشاوره‌ای. این‌ها را به سایر نهادها و تشکل‌های تعاونی هم داده‌اند. اگر

شما در استان خودتان در این رابطه مشکل دارید، منعکس کنید. ما سعی می‌کنیم مسائل و مشکلات شما را به گونه‌ای منعکس بکنیم که تعامل شما هم با استان حفظ شود.

- آقای سالاری: آقای ستوده! انتهای این ایراد دارد. شما در آن جا گفته‌اید اختیاری.

- ببخشید که من خیلی راحت می‌خواهم صحبت کنم. می‌گویند پدر ملانصرالدین فوت کرد. به ملا گفتند: پدرت برای چه فوت کرد؟ گفت: از گرسنگی. گفتند: خب یک چیزی می‌خورد. گفت: مگر داشت و نخورد؟ ما اگر بودجه داشتیم، همه پول‌ها را می‌دادیم به شما همه کارها را انجام دهید. در قانون آمده است که ما وظیفه داریم برای آن‌ها کار بکنیم. اگر ما به اتاق واگذار می‌کنیم، آن‌ها هیچ وظیفه‌ای ندارند که پول بدهند. آن‌ها برای تسریع کارشان است که می‌آیند سمت اتاق‌ها پول می‌دهند. ما از آن بابت نوشتیم اختیاری. در خود تفاهم‌نامه هم آورده‌ایم که بودجه بعضی از مسائل مانند آموزش یا چند مورد دیگر را باید اداره کل بدهد.

در هرمزگان کلیه امورات اداره تعاون از صفر تا صد، به اتاق واگذار شده است. یعنی شما الان کاری در اداره کل تعاون داشته باشید و بروید آن‌جا؛ سریعا راهنمایی‌ات می‌کنند به اتاق. یعنی دست به سیاه و سفید نمی‌زنند. براساس آن تفاهم‌نامه‌ای که شما فرستاده‌اید، تفاهم دوجانبه صورت گرفته است و الان یک سال است دارد این کار انجام می‌شود. اداره تعاون عملا هیچ کاری انجام نمی‌دهد. صفر تا صد شرکت‌های تعاونی را ما داریم انجام می‌دهیم. از آن طرف، این بند آخر یک چالش جدی برای ما ایجاد کرده است. برون‌سپاری‌اش که شدیداً یک ترکش‌هایی داشت و خود بنده صرفاً به خاطر همین موضوع، سه بار

به دستگاه‌های نظارتی احضار شده‌ام. تعاونی مسکن یا دیگر تعاونی‌هایی هستند که 16 سال است صورت مالی ندارند. الان می‌گویی برود صورت مالی بیاورد؛ می‌رود وقتی که سالی فرضاً اینقدر بررسی صورت‌های مالی شماست، به دفتر امام جمعه مراجعه می‌کند، به سازمان بازرسی مراجعه می‌کند؛ به نماینده مجلس مراجعه می‌کند که من پول ندارم بدهم. آن‌ها هم ما را احضار می‌کنند که موضوع چیست؟ می‌گوییم این، به استناد این تفاهم‌نامه دوجانبه است. می‌گویند این که پایش نوشته است اختیاری است، اداره باید انجام دهد. اداره هم به هر حال نمی‌خواهد پشت ما را خالی کند. الان دو تا از تعاونی‌های استان، موضوع را به سازمان بازرسی کشانده‌اند. یعنی دو تعاونی که گردش مالی‌شان شاید 100 میلیون تومان هم نباشد، به خاطر همین موضوع کار را با چالش روبه‌رو کرده‌اند و این برون‌سپاری، مشکل اصلی‌اش این‌جاست.

- ما بعد از ظهر در خدمت آقای سالاری و آقای طاهری از استان هرمزگان و استان اصفهان هستیم و نقطه نظرات‌شان را می‌فرمایند.

- یکی از حضار: این موضوع اختیاری که در تفاهم‌نامه آمده، به نظر بنده ایرادی ندارد. مثلاً من که مسلط هستم و خودم می‌خواهم یک تعاونی تشکیل دهم، در خانه با اینترنت می‌روم و به تمام سامانه‌ها وارد می‌شوم. هیچ ارگانی نمی‌تواند من را ملزم کند که حتماً از خدمات اتاق تعاون استفاده کنم. افرادی که توانمند هستند، می‌توانند آن‌جا نروند و خودشان مدارک‌شان را مستقیماً به اتاق تعاون یا اداره تعاون بیاورند.

- جناب آقای ستوده: این تعرفه‌ای که ما حدود یک ماه پیش برایتان فرستادیم، اواخر تابستان به اتاق تعاون ایران نامه زدیم. آن‌ها هم به استان‌ها نامه زدند و استان‌ها هم، مثلاً استان فارس، من در ضمیمه دیدم، خیلی مفصل نوشته بود و

استان‌های دیگر هم نظر داده بودند. اتاق تعاون ایران این‌ها را در قالب همین جدولی که آن جمله هم زیرش نوشته شده بود، جمع کرد و به ما داد. ما هم با توجه به تعامل کارشناسانه خوبی که با اتاق تعاون ایران داریم - ما در سطح کارشناسی، با اتاق تعاون ایران تعامل دوسویه خوبی داریم و تقریباً می‌توانم بگویم با آقای تیموری که معاون امور استان‌ها هستند، سعی کردیم این کار را انجام دهیم - این تعامل را به گونه‌ای انجام دادیم که یک توافق خیلی خوبی با اتاق داشتیم. آن چیزی را که اتاق فرستاد، ما تقریباً عین همان را برای شما فرستادیم. یعنی این جمله‌ها را ما اضافه نکرده‌ایم.

- جناب آقای سالاری: عدد و رقم اتاق خیلی بالاتر از رقم شما بود.

- بله. عدد اتاق، 10 یا 20 هزار تومان و بعضی جاها بیشتر بود. ما آن 10 هزار و 20 هزار تومان را تعدیل کردیم. البته قرار شد برای سال 96، عدد و رقم‌ها دوباره تغییر سالانه داشته باشد. پیشنهاد من هم به اتاق تعاون ایران و سایر دوستانی که الان این‌جا تشریف دارند، این بود که اگر می‌خواهید تغییر و تعدیلاتی در این تعرفه که دارید باشد، حتماً آن را به اتاق تعاون ایران، به آقای تیموری منعکس کنید؛ آن‌ها هم به ما منعکس می‌کنند. هرچقدر زودتر انجام شود، بهتر است. این‌طور نباشد که مثلاً برای سال 96 را اسفندماه به ما بدهند. زودتر که بدهند، ما هم زودتر اعمال می‌کنیم.

مورد دیگر، تعرفه‌های داوری است. خیلی از استان‌ها می‌گویند مبلغ تعرفه‌های داوری بسیار پایین است. یعنی اگر نرخ پولی در آن منظور نشده باشد، تقریباً 150 هزار تومان است. یعنی یک 20 هزار تومان دادخواست با یک 130 تومان، می‌شود 150 هزار تومان. شما این را به قسمت داوری اتاق منتقل کنید؛ آن‌ها هم به ما منتقل کنند. این که می‌گوییم جلسه کارشناسی باشد،

چنین خاصیت‌هایی را هم دارد. خاصیتش این خواهد بود که شما همه منتقل می‌کنید و از آن‌ها می‌خواهید به ما منتقل کنند. وقتی در یک جدول به ما منتقل شود، ما عین همان جدول را ابلاغ می‌کنیم. اگر هم در رابطه با تعرفه‌ها مسأله‌ای دارید، بگویید اتاق تعاون برای ما بزند، ما باز هم برایتان تعادیل سالیانه‌اش را خواهیم داشت.

طی نشست‌هایی که با اتاق تعاون ایران داشتیم، اساسنامه اتاق‌های تعاون استان و شهرستان‌ها، نهایی شده است. در 25 و 26 دی ماه، این‌ها نهایی شده و سعی شده است ملاک همان اساسنامه‌هایی باشد که شما مصوب کرده‌اید؛ تقریباً با فقط چند جمله تغییرات. ما نامه اتاق تعاون ایران را هم داشته باشیم؛ این اساسنامه‌ها را برای روزنامه رسمی‌تان اعلام خواهیم کرد. به این ترتیب شما دیگر یک شاخصه مطمئن و خوبی را در دست خواهید داشت.

- یکی از حضار: یعنی باید اساسنامه‌ها را بالاجبار تغییر دهند؟
- خیر. همان اساسنامه‌ای که شما دارید؛ چند بندش که اتاق تعاون ایران اصرار داشت به نفع شما یا به ضرر شما باشد.

- صحبت نکردید که اساسنامه‌ها را چه تغییراتی داده‌اید؟
- ابلاغ می‌شود. آن که گفتیم در روزنامه رسمی؛ در روزنامه رسمی یک اتاقی خواهیم زد که اساسنامه اتاق‌ها انجام شد. تک‌تک‌اش را برای‌تان نمی‌فرستیم. چون همان‌طور که مطلع هستید، اتاق‌های تعاون ایران، بر اساس ماده 39 آیین‌نامه احصائی قانون بخش تعاونی، به ثبت نمی‌روند و ثبت‌شان با ماست. ما اساسنامه شما را نزد خودمان ثبت می‌کنیم و فقط تغییرات را به روزنامه رسمی می‌دهیم. این را هم همان‌طور که اطلاع دارید، ما کاربری روزنامه رسمی را گرفته‌ایم و درجش را هم خودمان انجام می‌دهیم. کمیسیون‌هایی که شما در

استان‌ها می‌گذارید- که فکر می‌کنیم مسئولیتش هم با ماست- یک مسائلی بود که کمیسیون وارد شده بود و مجمع را باطل کرده بود. کمیسیون‌های شما اجازه ندارند مجمع را باطل کنند. ما چون با روزنامه رسمی صحبت کرده‌ایم، دیوان عدالت هم رفتیم؛ به تجدیدنظر هم کشیده شد. در نهایت رای به نفع ما صادر شد. یعنی ما اجازه داریم اگر کمیسیون‌های شما مجمع را باطل کنند، وارد شویم و مجمع شما را تایید کنیم. کمیسیون‌ها فقط انتخابات را می‌توانند باطل کنند. یک سری از این‌گونه تغییرات بود که ما در اساسنامه‌ها داده‌ایم و اساسنامه‌ها هم خدمت‌تان ابلاغ خواهد شد. منتظر نامه اتاق تعاون ایران هستیم. بنده با آقای عظیمی و آقای تیموری هم دو هفته پیش صحبت داشتم و آن‌ها داشتند نامه‌اش را تهیه می‌کردند. ما یک دستورالعمل نحوه نظارت بر انتخابات تعاونی‌ها و اتاق‌های تعاون را داشتیم که الان داشتیم راجع به آن صحبت می‌کردم. خواهش‌م از شما این است که در کمیسیون‌ها، مسأله رای‌گیری را، رای‌گیری نبینید، اجماع ببینید. یعنی اجرای قانون را ببینید. شما خیلی از مواقع به رای‌گیری‌ها توجه می‌کنید. خواهش‌م هم از اتاق‌ها و هم از نماینده‌های ما در استان‌ها این است که این را، اجماع ببینید. ببینید قانون چه گفته است. فقط براساس ماده 38 وارد شوید. ما در مقابل حراست‌ها ایستاده‌ایم. حراست گفت: ما حتما باید رای بدهیم، نظر بدهیم. ما ایستادیم و گفتیم: خیر؛ در قانون برای حراست‌ها رای و نظر، پیش‌بینی نشده است. ما زورمان نمی‌رسد قانون را زیر پا بگذاریم. اگر حراست زورش می‌رسد، بروند قانون را تغییر بدهند. من عرضه ندارم قانون را زیر پا بگذارم. به خاطر همین هم هست که جلوی شما، هم خیلی راحت صحبت می‌کنم و هم با یکدیگر در رابطه با اجرای قانون عهد اخوت می‌بندیم.

این را دوباره خدمت‌تان عرض بکنم که مدیرعامل، جزو آن‌هایی که باید بررسی شود، نیست. مدیرعامل‌ها را حذف نکنید. در ذهن‌تان هم حذف نکنید. ما نمی‌خواهیم در امور داخلی تعاون دخالت داشته باشیم. یک عده سرمایه آوردند، پول گذاشتند، یک تعاونی را درست کردند و یک هیأت مدیره‌ای انتخاب کردند. هیأت مدیره از باب این که فقط ما بخواهیم بگوییم این‌ها نخبه هستند، یا این شرایطی را که قانون گفته دارند، بیایند بالا. آن‌ها یک مدیرعامل می‌خواهند بگذارند؛ حالا از هر جایی که می‌خواهند، بگذارند. در نهایت، ما چرا وارد شویم؟ آن‌ها دارند حقوق‌شان را می‌دهند؛ ضرر و زیان‌شان هم با خود آن‌هاست. ان‌شاءالله این طرز فکر را داشته باشیم.

محمود ستوده‌بغا، رییس اداره اتاق‌های تعاون

باتوجه به این که همکاری ما با اتاق تعاون ایران، از لحاظ کارشناسی، مناسب و خوب بوده است، یک فرم 18 صفحه‌ای را که اتاق تعاون ایران داشت، خلاصه کردیم و یک مقدار هم خودمان به آن اضافه کردیم و در نهایت یک فرم ۶ صفحه‌ای برای به دست آوردن وضعیت اتاق‌ها و رتبه‌بندی‌اش در سال ۹۵ تهیه کردیم. سال ۹۴ ما برای رتبه‌بندی اتاق‌ها، از ادارات خودمان کمک خواستیم. آن رتبه‌بندی که عرض کردم را فرستادیم و ادارات خودمان نظر دادند. امسال خواستیم دو سویه کرده باشیم. یعنی از این فرم ۶ صفحه‌ای یا جدول مربوطه‌اش، هم برای اتاق‌های استان‌ها می‌فرستیم و هم برای اداره خودمان در استان‌ها. یعنی نظرات و برنامه‌های شما را هم خودتان به ما منعکس می‌کنید و هم از اتاق به ما منعکس می‌شود. چون با توجه به این که شاید بیش از 10 درصد از این امتیاز را به این تعاملات می‌دهیم، خواستیم دوسویه باشد و از طرف خودمان هم این مسائل رعایت شده باشد. باز هم

پیشنهاد ما این است که اگر شما هرگونه پیشنهادی دارید، بفرمایید یا در طول سال هر پیشنهادی داشتید، به ما بدهید. ما این را منظور می‌کنیم و مدنظر می‌گیریم. در بعضی جاها مثل برون‌سپاری‌ها، بعضا دیده شده است آن قسمت برون‌سپاری‌ها که فقط باید به اتاق‌ها بدهند را به تشکل‌های دیگر دادند. اگر اتاق تعاون استان، این را به ما نامه بزند و بگوید در استان ما برون‌سپاری‌ها این‌گونه است، ما از استان خودشان نرم‌تر و لطیف‌تر خواهیم خواست که آن را به اتاق‌ها بدهند. بقیه را هم پیشنهادمان این است که اولویت با اتاق‌هاست و ما این برنامه را در دستور کار خودمان قرار داده‌ایم.

- یکی از حضار: همان‌طور که اطلاع دارید در بعضی استان‌های ما، یک سری اختلاف‌هایی بین ادارات و اتاق‌های تعاون وجود دارد. این پرسشنامه واقعا ممکن است از هر دو طرف یک مقدار مشکلاتی داشته باشد. تشخیص این وضعیت، چطور می‌شود؟

- تشخیص این وضعیت، با تعاملاتی است که شما با ما و با اتاق تعاون ایران دارید. چون ما از اتاق تعاون تعاونی‌های برتر هم قبلا نظر را خواسته بودیم. یعنی ما نظر را فقط روی اتاق تعاون استان یا اداره کل تعاون استان نمی‌خواهیم متمرکز کنیم. می‌خواهیم نظرات را از قسمت‌های دیگری هم داشته باشیم.

- جناب آقای استادیان: عرض ما این است که این شاخص‌هایی که الان موجود است و وزن‌هایی که به آن‌ها داده شده است، جای بررسی مجدد و وزن‌دهی مجدد دارد. بعضی از پارامترهایی که ممکن است از وزن مشخص یا ضریب مشخصی هم برخوردار باشند، در بعضی استان‌ها اصلا امکانش وجود ندارد. با این‌که فرمودید یک بار هم نظرسنجی گذاشتید و این‌ها را ارسال کردید و

نظرات را خواستید؛ اما پیشنهاد من این است که اگر امکان داشته باشد بیشتر روی این‌ها کار کارشناسی بشود. چند نفر از دوستان اتاق‌های استان‌ها دعوت شوند و با شما و دوستان اتاق ایران، یک دور دیگر این‌ها را با هم مرور کنند که هر شاخصی، وزن مخصوص خود را پیدا کند تا موقعی که شما می‌خواهید به وسیله مثلا متر اندازه بگیرید که این رتبه اول است، این رتبه دوم، این سوم و ... مقیاس این متر، واقعی‌تر شود.

- به روی چشم. اگر موافق باشید یک لیست چهار تا پنج نفره از روسای اتاق‌های تعاون را که فرمودید، شما به آقای رخیصی بدهید؛ ما در خدمت شما هستیم.

دکتر حمدا... رستمی، مدیر کل آموزش، ترویج و تحقیقات تعاونی‌ها

بحثی که می‌خواهم خدمت شما باشم در رابطه با دولت و تعاون و انتظارات متقابل است. در گروه‌های اجتماعی که متعلق به همکاران و بحث‌های کارشناسی است، بنده یک نگاهی می‌بینم که وقتی طرح مسأله می‌شود که مشکلات کجاست؛ همه نگاه‌ها به بالا احاله می‌شود. این که دولت کمک نمی‌کند، نظارت نمی‌کند، نظارت ضعیف است؛ حمایت نمی‌شود؛ دولت ترویج بکند و در واقع هر اتفاقی که می‌افتد، مسئولین کمک کنند. در همین حادثه تاسف بار پلاسکو، نمی‌خواهم دفاع از شهرداری بکنم، اما 600 نفر آدمی که زندگی و کار و سرمایه تجاری‌شان آن‌جا بود، آیا هیچ مسئولیتی نداشتند؟ کسی که چند میلیارد ثروت و دارایی و در واقع پس‌انداز یک عمر کاسبی‌اش آن‌جا است، نباید حواسش به سیستم‌های اطفاء حریق باشد؟ به بیمه‌های کارگرانش باشد؟ به محصولش باشد؟ این نشان می‌دهد که یک آفتی است و من امروز می‌خواستم این عادت‌واره ما ایرانی‌ها را که می‌خواهیم همه چیز از

بالا درست شود، تحلیل کنیم و این‌که منشا تاریخی هر کمبودی، هر نارسایی و هر چه که هست، نگاه‌هایمان به بالاست، چیست؟
 در یک نگاه کلی، این سوال مطرح است که رابطه دولت و توسعه چیست؟
 این‌که فرایند توسعه و الزامات توسعه، چه ابعاد و جنبه‌هایی را دربر می‌گیرد؟
 بحث‌ها خیلی متنوع است؛ اما جنبه‌های اصلی که برای توسعه یاد شده است، شامل این موارد است:

- 1- رشد اقتصادی
- 2- شکل‌گیری جامعه مدنی
- 3- ساختن دولت کارآمد که بتواند نقش حاکمیتی خود را ایفا کند.
- 4- حاکمیت قانون در روابط بین افراد و نهادها و دولت و سازمان‌ها
- 5- نهادهای سیاسی مردم‌سالار
- 6- حفظ محیط‌زیست
- 7- عدالت اجتماعی و کاهش فقر

اگر این اتفاقات با هم بیفتد، الزامات توسعه‌یافتگی محقق می‌شود.
 در فرایند توسعه‌یافتگی، نقش دولت در اقتصاد باید چگونه باشد؟ در واقع نقطه مناسبی که دولت بتواند نقش توسعه‌گری خودش را ایفا کند، کجاست؟ یک طیف خیلی متنوعی از نظرات و دیدگاه‌ها در این خصوص وجود دارد. یک سر این طیف، نظریات کاملاً سوسیالیستی است که می‌گویند اقتصاد باید دست دولت باشد و اصلاً چیزی به عنوان بخش خصوصی و تجارت آزاد قائل نیستند. این رویکرد تقریباً روزهای آخرش را طی می‌کند. یک سر دیگر طیف این است که دولت، هیچ دخالتی در اقتصاد نداشته باشد. در واقع، نظریات نئولیبرالیستی و نئوکلاسیک است که می‌گویند هر چه دولت پایش را از اقتصاد بیرون بکشد و

اقتصاد را به مکانیزم‌های بازار بسپارد، براساس مکانیزم عرضه و تقاضا، آن اقتصاد، توسعه یافته‌تر خواهد شد. اما هر دو رویکرد افراطی به شکست منجر شد. یعنی هم رویکردی که اقتصاد کاملا در دست دولت باشد و هم رویکردی که دولت در اقتصاد هیچ دخالتی نداشته باشد. سیاست‌هایی که در کشور ما هم پیدا می‌شود، متاثر از همین رویکردها بود. تقریبا در دهه‌های ۴۰ تا ۷۰ میلادی به این نقطه رسیدند که دولت باید نقش پیمان اقتصاد را داشته باشد. چون دولت‌ها مسئولیت‌های ملی دارند، منابع مالی دارند، مالیات می‌گیرند و جذب سرمایه‌گذاری دارند و بنابراین می‌توانند پیمان اقتصاد باشند، از طریق مثلا توسعه زیرساخت‌ها. اگر زیرساخت‌های کشور مثل شبکه‌های آب، برق، سدسازی، فرودگاه‌ها، شبکه راه‌ها و ... توسعه پیدا کند، هم باعث چرخش اقتصاد و گردش پول می‌شود و هم شرایط را برای فعالیت‌های زیرساخت‌های اقتصادی فراهم می‌کند. اما بعد از شکست‌هایی که با آن مواجه شدند، گفتند که دولت باید کم‌تر در اقتصاد دخالت کند. در مجموع، روی این نظریات مختلف در باب رابطه دولت با اقتصاد، یک توافق عمومی به وجود آمده و آن هم این است که هیچ امر توسعه‌ای، در غیاب بازار و غیاب دولت، به تنهایی محقق نخواهد شد. دولت و بازار باید در کنار هم باشند و نقش مکمل داشته باشند تا اقتصاد رشد بکند.

مهم‌ترین کارکردهای دولت در یک سیستم اقتصادی

دولت چگونه می‌تواند پیشبرد و در خدمت اقتصاد باشد تا اقتصاد رشد کند؟ دولت در این زمینه نقش‌های بسیار متنوعی دارد که بنده اهم‌اش را خدمت شما عزیزان عرض می‌کنم:

1- کنترل و مهار خشونت داخلی و خارجی

چرا؟ برای این‌که اولین چیزی که اقتصاد می‌خواهد، نظم و مقررات است. اگر نظم بر کشوری حاکم نباشد، مکانیزم‌های بازار مختل خواهد شد. فرض کنید کشور سوماتالی اقتصاد دارد، بخش خصوصی هم دارد، اما چون بی‌نظمی است، بازار مکانیزم‌های اصلی و کارایی خود را از دست می‌دهد و مکانیزم‌های دیگری جایگزین می‌شود؛ مانند مافیای بازی، تجارت زیرزمینی، تجارت‌های پشت‌پرده، قاچاق بنابراین اولین نقش دولت این است که نظم و انضباط را درون قلمرو حکومتی و همچنین در حفاظت از مرزها به گونه‌ای فراهم سازد که بازار بتواند مکانیزم‌های خود را به‌درستی به کار بیندازد. اگر این کار انجام شود و نظم و انضباط و حفاظت از مرزها اعمال بشود، می‌تواند به رشد اقتصادی کمک کند. همه هیأت‌های تجاری که این روزها از کشورهای اروپایی به ایران می‌آیند، معمولاً یک یا دو وزیر همراهشان است. یعنی پیشرویی دولت را در برقراری تعاملات، در صحنه عمل هم می‌بینیم.

2- تنظیم تعاملات بین‌المللی و کمک به توسعه ارتباطات تجاری

3- حاکمیت و محافظت از اجرای قانون

4- تولید کالاهای عمومی

کالای عمومی، چیزی است که همه ما مصرف می‌کنیم. خود امنیت، کالای عمومی است. زیرساخت‌های عمومی کشور، کالای عمومی است. بهداشت و آموزش، کالای عمومی است. این‌ها عموماً توسط دولت‌ها تامین می‌شود. چون اگر دولت این زیرساخت‌ها و کالاهای عمومی را تامین نکند، زمینه برای فعالیت اقتصادی، محدود می‌شود.

5- رفع کاستی‌های نظام بازار

حتما در بحران سال ۲۰۰۹-۲۰۰۸ دیدید که در لیبرال‌ترین و آزادترین اقتصاد جهان، در آمریکا، دولت وارد عمل شد تا بتواند بحران را مدیریت کند. از طریق اعمال سیاست‌های پولی، مالیاتی، تزریق پول و قراردادان وام در اختیار بانک‌ها بود که توانست کاستی‌های نظام بازار را مدیریت کند. یا یک سال پیش در آسیای جنوب شرقی، یک مرتبه اقتصاد افول کرد که با دخالت دولت‌ها آن بحران مدیریت شد. همچنین یکی دیگر از کاستی‌های نظام بازار این است که در بعضی حوزه‌های اقتصادی، عدم تعادل ایجاد می‌کند. مثلا در بخش کشاورزی، معمولا وقتی بخش خصوصی می‌خواهد سرمایه‌گذاری کند، مزیت‌های هر بخش را می‌سنجد. می‌بیند که اگر در بازار صادرات و واردات سرمایه‌گذاری کند، ظرف 3 یا 6 ماه، 10 درصد سود بر می‌گردد. اما اگر بخواهد فرضا یک کارخانه بسازد، ظرف 2 سال آن را می‌سازد و پولش بر می‌گردد. یا اگر پسته بکارد باید 10 سال صبر کند و ریسکش هم بالاست. بنابراین در نظام کاملا رقابتی، برخی از بخش اقتصادی، مورد غفلت قرار می‌گیرد. این‌جا نیاز به حمایت دولت است. می‌بینیم که در همه کشورها، حتی کشورهای دارای اقتصاد بازار آزاد؛ باز هم دولت‌ها از بخشی از بخش کشاورزی حمایت می‌کنند. مثلا در آمریکا، دولت، گندم را خرید تضمینی انجام می‌داد که گندم‌کار ضرر نکنند. در هر صورت، نظام بازار اگر آزاد باشد، یک کاستی‌هایی دارد که دولت باید آن‌ها را ترمیم کند.

6- کمک به توسعه عدالت اجتماعی و کاهش فقر

در نظام اقتصاد مبتنی بر بازار، تجربه نشان داده که فقر و بی‌عدالتی، یکی از آثار نظام اقتصاد بازار است. امروز، کشور برزیل دچار این گرفتاری شده که

شهرهایش کاملاً دوقطبی است. در یک سر شهر، مردم بسیار ثروتمند هستند و در بخش بزرگی، بسیار فقیر و در تنگناهای شدید. در واقع یکی از آثار رشد اقتصاد مبتنی بر نظام بازار، گسترش فقر است که دولت باید یک نظام ترمیمی را برای رفع این کاستی‌ها ایجاد کند.

ویژگی‌های دولت

دولتی که بخواهد این نقش خود را در کنار بخش خصوصی و نظام بازار به عنوان پیشران اقتصاد و توسعه ایفا بکند، باید این ویژگی‌ها را داشته باشد:

1- توانمند بودن از طریق این موارد:

- اقتدار قانونی و استفاده مشروع از قدرت: دولت‌ها معمولاً می‌گویند تنها نیرویی هستند که استفاده از قدرت را به شکل مشروع دارند. دولت است که اسلحه دارد، پلیس دارد، زندان دارد، بازداشتگاه دارد، می‌تواند آدم‌ها را بگیرد و ... پس قدرت مشروع دارد که می‌تواند با استفاده از آن، نظم و مقررات را در کشور حاکم کند.

دریافت مالیات: فقط دولت‌ها می‌توانند مالیات دریافت کنند. بنابراین از یک پشتوانه مالی برخوردار می‌شوند.

- سازمان‌های بوروکراتیک که توان اجرایی نامحدود می‌دهد: سازمان‌های بوروکراتیک ابزاری می‌شود برای اعمال سیاست‌ها، حمایت‌ها و برنامه‌های توسعه‌ای که دولت‌ها دارند.

2- خیرخواهی از طریق این موارد:

- افزایش رفاه عمومی در حوزه‌ای که بازار قادر به تامین آن نیست؛ مانند تولید کالاهای عمومی.

- پاسخ به نارسایی‌های بازار و تعادل‌بخشی بین نظام‌های اقتصادی: اگر نظام سرمایه‌داری و بازار حاضر نیست در مناطق مرزی یا مناطق محروم سرمایه‌گذاری کند، دولت باید یک امکاناتی را مقرر کند که برای توسعه مناطق دورافتاده، یا که بخش خصوصی که در شرایط عادی حاضر به سرمایه‌گذاری در این بخش نیست، تشویق به سرمایه‌گذاری بشود، یا خودش مستقیماً وارد حوزه‌های اقتصادی شود.

3- بصیرت

دولت‌ها از یک بصیرت و قدرت تحلیل و پیش‌بینی اوضاع برخوردار هستند. چرا و چگونه؟

- در اختیار داشتن اطلاعات و توان پردازش اطلاعات: دولت‌ها نسبت به همه آحاد مردم و سازمان‌های اقتصادی و دیگر سازمان‌ها، از دسترسی و سطح بالاتری از اطلاعات برخوردار هستند و توان پردازش اطلاعات را دارند. چون امکانات مالی دارند می‌توانند اطلاعات را تحلیل کنند و به وسیله تحلیل، به نوعی از بصیرت برسند که در آینده چه خواهد شد.

- سازمان‌های تخصصی برنامه‌ریزی: یکی از کارکردهای اصلی سازمان برنامه‌ریزی این است که فرایندهای توسعه را پیش‌بینی کند و با توجه به فرایندهای جهانی، وضع کشور و امکانات مالی، بتواند برای آینده، براساس پیش‌بینی نیازهای کشور و سطح توسعه کشور برنامه‌ریزی داشته باشد.

- سازمان‌های مطالعات استراتژیک: سازمان‌های معتبر استراتژیک می‌توانند به رهبران و مدیران کشور، نگرش و دیدگاه بلندمدت‌تری را انتقال دهند.

آسیب‌شناسی مداخله دولت در اقتصاد

مداخله دولت در توسعه و اقتصاد، اجتناب ناپذیر است. اما حفظ نقطه تعادل که بتواند نقشش را ایفا کند و کارکردهای مثبت داشته باشد، یک مقدار ممکن است با چالش‌هایی مواجه شود. این‌که اگر دولتی نتواند در اقتصاد، حد متعارف و منطقی‌اش را به دست آورد؛ ممکن است کشور دچار این آسیب‌ها شود:

- ضدرقابتی کردن اقتصاد: اگر دولت، قدرتمند وارد اقتصاد بشود، دیگران در مقابله قدرت رقابت ندارند.
- خطا در تشخیص رجحان‌ها و تخصیص منابع: این‌که اگر ما الان یک منابع محدود داریم، آن را کجا مصرف کنیم بهتر است؟ تجربه نشان داده که دولت‌ها خیلی در تشخیص اولویت‌ها و رجحان‌های توسعه‌ای، عاقلانه و خردمندانه رفتار نمی‌کنند.
- توسعه بوروکراسی و کند کردن فرایندهای تصمیم‌گیری و اجرایی: ابزار اعمال سیاست‌ها و دخالت‌های دولت‌ها، بوروکراسی است. بوروکراسی به دولت‌ها قدرت می‌دهد؛ اما همین بوروکراسی‌ها اگر بی‌رویه رشد کنند، خودشان عامل توسعه می‌شوند. اولین چیزی که هست، بودجه‌ها را می‌بلعند. الان در کشور ما عمده منابع مالی دولت خرج حفظ بوروکراسی می‌شود.
- رجحان منافع سازمانی بر انگیزه‌های کار، نوآوری، کنترل هزینه‌ها و تخصیص کارآمد منابع.
- رجحان منافع فردی و شکل‌گیری فساد اداری

- انحصار دولتی و سازمانی: تجربه نشان داده است که در بسیاری از کشورها، وقتی دولت وارد عرصه اقتصاد می‌شود، در نهایت دوست دارد انحصاری عمل کند.
- ناکارآمد نمودن و غیررقابتی کردن اقتصاد در سطح بین‌المللی.

زمینه‌های ظهور دولت و گسترش قدرت دولت در ایران

اصل بحث را می‌خواهم این‌جا شکل بگیرد که اصلا دولت در کشور ما چرا به وجود آمد؟

- شرایط اقلیمی.
- جایگاه امنیت.
- استبداد ایرانی و تبدیل آن به یک عادت‌واره رفتاری در زیست فردی و اجتماعی.

حداقل تا ۸۰ سال قبل، عاقلانه‌ترین و خردمندانه‌ترین شکل اداره کشور ما، همان امپراطوری و پادشاهی بود. چرا؟ یکی از ویژگی‌های اقلیم کشور ما، پراکندگی سرزمینی و کمبود منابع آب است. کمبود منابع آب منجر می‌شود که سکونتگاه‌ها اولاً کم‌جمعیت باشند و دوم این‌که پراکنده باشند. یکی از زیست‌های غالب در کشور ما، مبتنی بر دامداری و ساختار ایلیاتی و عشایری شکل گرفت که متکی بر بهره‌برداری از زمین بود و به خاطر محدودیت منابع، مجبور به کوچ دائمی بود. این کوچ دائمی، نوعی زیست را بر مردم ما غالب کرد که در آن، امکان تجمع سرمایه وجود نداشت. بنابراین چون امکان تجمع سرمایه وجود نداشت، در دوره‌های خشک‌سالی دچار مشکل می‌شدند و برای بقای خود مجبور بودند از طریق غارتگری به زیست‌شان ادامه دهند. همراه با پراکندگی جمعیت از یک طرف و موقعیت ژئوپلیتیک ایران که در سر چهارراه

عبورهای بین‌المللی، هم به لحاظ تجاری و هم نظامی بود از طرف دیگر، بزرگ‌ترین و بیش‌ترین تهاجمات نظامی دنیا، از کشور ما عبور کردند. این پراکندگی جمعیت، سکونت‌گاه‌های کم جمعیت، زیست‌عشایری و رابطه بین عشایر و دهات که مبتنی بر یک رابطه غارتگری شکل گرفته بود، الگویی را بر کشور ما تحمیل کرد که امنیت، اصلی‌ترین دغدغه کشور ما باشد. برای حفظ امنیت، باید نظامی ایجاد شود که قدرت داشته باشد و این نظامی که باید قدرت داشته باشد، در درازمدت رابطه‌ای شکل می‌دهد مبتنی بر رابطه استبدادی حاکمانی قدرتمند و مسلح که بتوانند مالیات بگیرند، سرباز بگیرند، ... تا بتوانند این سرزمین گسترده را با این ویژگی‌ها کنترل بکنند. محدودیت منابع، به عنوان عامل اصلی جنگ‌ها و خونریزی‌ها، همراه با تهاجمات بین‌المللی، استبداد را بر الگوی زیست ما حاکم کرد. این استبداد، یک عادت‌واره‌ای را به وجود آورده است که ما همیشه در رفتارمان، اطاعت‌پذیری همراه با نگاه به بالا داشته باشیم. یعنی فکر می‌کنیم همه چیز باید از بالا تأمین بشود؛ امنیت، رفاه، آسایش، راحتی، پیشرفت، توسعه. در واقع نقش ما به عنوان فرد، به عنوان سازمان، معمولاً نادیده گرفته می‌شود. این عادت‌واره رفتاری، در همه ارکان زندگی جمعی ما حضور دارد. من رییس می‌شوم، دوست دارم کارمندانم به من بگویند چشم قربان. پدر می‌شوم، دوست دارم فرزندانم بگویند بله بابا. در محله‌ام باشم و یک مقدار وضع خوب باشد، دوست دارم تمام همسایه‌ها به من احترام بگذارند. در بین انسان‌هایی که در این سیستم رشد می‌کنند، یک نوع نگاه به بالا شکل می‌گیرد که همه چیز را از بالا انتظار دارند.

افزایش جایگاه دولت در قرن حاضر مبتنی بر این موارد بوده است:

- سرمدمداری امر توسعه.
- درآمد نفت.
- توسعه بوروکراسی.
- افزایش مطالبات رفاهی بعد از انقلاب.

در دهه‌های گذشته، ثروت نفت که آمد، قدرت دولت چند برابر شد. این امر باعث شد که سرمدمداری امر توسعه، دست دولت شکل بگیرد. یعنی دولت به عنوان وظیفه ذاتی خودش، بداند که باید کشور را توسعه و پیشرفت بدهد و رفاه ایجاد کند و به تمدن برساند. این در رفتار همه حاکمان ما در ۸۰ سال گذشته بوده است. این را در قانون اساسی خودمان خیلی بیشتر می‌بینیم. دولت، مسئول بهداشت، سوادآموزی، اشتغال، فقرزدایی، آزادی و در واقع مسئول همه امورات مردم است. در واقع یک عادت‌واره دیگری مبتنی بر افزایش مطالبات و انتظار از دولت برای حل مشکلات ایجاد شده است. می‌بینید طرف 30 سال پیش در تعاونی مسکن اسم نوشته، اما حتی یک بار هم نرفته است در مجمع عمومی شرکت کند. من این را شاهد عینی دارم. یعنی ما همه چیز را می‌خواهیم دولت پی‌گیری کند. تعاون را هم دولت ترویج دهد؛ تعاون را هم دولت پول بدهد؛ تعاون را هم دولت نظارت کند.

رابطه دولت و بخش تعاون

رابطه دولت با بخش تعاون از این چهار طریق شکل گرفته است:

- 1- سیاست‌گذاری.
- 2- قانون‌گذاری و تنظیم مقررات.
- 3- حمایت مالی و اعتباری آموزشی و ...
- 4- نظارت.

اصلاح عادت‌واره انفعال و انتظار از دولت به عادت‌واره مبتنی بر توانمندسازی و خوداتکایی

آن عادت‌واره‌ای که عرض کردم، یک حالت انفعال به ما می‌دهد که همه چیز را از دولت بخواهیم. اگر ما فقط منتظر باران باشیم، به حفر چاه نمی‌اندیشیم. زمانی از دل زمین آب جستجو می‌کنیم که باران نباشد. اگر عادت‌واره انفعال را بتوانیم با عادت‌واره خوداتکایی عوض کنیم، بزرگ‌ترین خدمت را به بخش تعاون کرده‌ایم. در آن گروه‌های اجتماعی که خدمت‌تان عرض کردم، ما هر شب با دوستانمان جدل داریم که اگر می‌خواهید تعاون پیشرفت کند، بروید درون تعاونی‌ها. اگر تک‌تک تعاونی‌ها رشد نکنند و بر زندگی مردم اثرگذار باشند، این می‌شود ترویج تعاون. ترویج تعاون فقط با فیلم ساختن و همایش برگزار کردن و سخنرانی کردن شکل نمی‌گیرد؛ هر چند که لازم است. اما تعاون زمانی ترویج می‌شود که مردم ببینند جنس فروشگاه تعاونی، ارزان‌تر است، کیفیتش بالاتر است، رفتارش با مشتریان انسانی‌تر است، خدمات پس از فروش‌اش بهتر است و ... هر یک از ما در هر سطحی که هستیم، دولت هستیم، کارشناس هستیم، تعاونی داریم، اتحادیه هستیم، اتاق هستیم، به هر نسبت وظیفه‌مان سنگین‌تر می‌شود که بتوانیم این عادت‌واره مبتنی بر خوداتکایی را در خود پرورش دهیم. بنده چند راه حل ارائه داده‌ام:

- نقش دولت‌ها

- انتقال رویکرد سازمان‌های دولتی از صرفاً حمایت دولتی به رویکرد توانمندسازی.
- اصلاح نقش دولت از تصدی‌گری به تسهیل‌گری.
- تقویت نقش نهادهای واسطه‌ای

- نقش تعاونی‌ها و به خصوص اتحادیه‌ها و اتاق‌ها:

- ارتقاء سطح خدمات، ارتباطات و نقش نهادهای واسط: یک اتحادیه فقط این نیست که نقش تجاری داشته باشد. اتاق فقط این نیست که نقش برگزاری همایش و نمایش داشته باشد. تعاونی‌ها انواع نیازها را دارند. که از آن جمله می‌توان مشاوره حقوقی، مشاوره مالی، مشاوره مالیاتی، مشاوره قانون کار، مشاوره تجارت خارجی، مشاوره ارتباطات و ... را نام برد. کدام یک از اتحادیه‌ها و اتاق‌ها این خدمات را می‌دهد؟ نشسته‌اند در اتاق‌شان و فقط چند ماهی یک‌بار، همایش، سخنرانی یا نمایشگاهی می‌گذارند. هر چه زنجیره‌های ارتباطاتی بیشتر بین اتاق‌ها و اتحادیه‌ها و تعاونی‌ها برقرار شود، این شبکه بهتر شکل می‌گیرد. متأسفانه الان ارتباطات محدود به چند موضوع خاص است. این است که مدیران ما باید تقویت شوند و این را خودشان باید بخواهند. آموزش در بزرگسالان امری داوطلبانه است. با بخشنامه و زور، آموزش اثرگذار نخواهد بود. باید خواست درونی باشد. اگر کسی واقعا احساس کند که باید توانمند بشود، پول هم هزینه خواهد کرد، وقت هم خواهد گذاشت، در اولویت‌هایش هم قرار خواهد داد.
- کمک به ارتقای بهره‌وری و مدیریت تعاونی‌ها در جهت افزایش رقابت‌پذیری تعاونی‌ها.
- توسعه کارآفرینی سازمانی در تعاونی‌ها: در دانشگاه تهران تحقیق شده است که ما در شاخص‌های کارآفرینی - علی‌رغم این که فکر می‌کنیم ایرانیان ضعیف هستند - در سطح بین‌المللی تقریباً وضع خوبی داریم. شاخص‌های کارآفرینی ما در سطح ایجاد بنگاه‌ها، از اروپا بالاتر و از

آمریکا یک مقدار پایین‌تر است. اما شاخص‌های کارآفرینی سازمان ما بسیار ضعیف است. ما در ایجاد بنگاه، تقریباً مثل دنیا هستیم؛ اما آنچه ما ضعیف هستیم این است که بنگاه‌های ما بزرگ نمی‌شوند و کوچک و محدود می‌مانند. هنوز هم جوابش مشخص نیست که چرا این‌گونه است؟ اگر 100 هزار تعاونی ما سالی یک کارگر بگیرند، سالی 100 هزار شغل ایجاد می‌شود و این سرمایه‌گذاری برای ایجاد تعاونی است.

- توسعه تعاملات، ارتباطات، معاملات بخش تعاونی و ارتقاء آن به نهضت تعاون.

- افزایش نقش و تاثیر تعاونی‌ها در زندگی اقتصادی و اجتماعی تعاونی‌ها.

در مجموع، ما باید نگاه‌مان را از سوی بالا به پایین بیاوریم. اگر سوالی داشتیم، باید بگوییم من باید چه کار بکنم؟ وظیفه من چیست؟ اگر تعاونی مشکل دارد، بگوییم من باید چه کار کنم؟ اگر نگاه مطالبه‌گری را به نگاه توانمندسازی تبدیل کنیم و اگر توانمند شویم، تاثیرگذار خواهیم شد؛ سهم بخش تعاون اضافه خواهد شد؛ ترویج تعاون محقق خواهد شد و بخش تعاون تبدیل می‌شود به نهضت تعاون. نهضت 3 ویژگی دارد. عده‌ای که از طریق تعاملات و ارتباطات به شبکه‌ها، یک هدف واحدی را دنبال می‌کنند. متاسفانه بخش تعاون ما هنوز تبدیل به نهضت نشده است. قدرت، در نهضت‌هاست؛ یعنی این که نیروهای پراکنده جمع شوند، شبکه شوند، ساختار شوند. اتاق ایران واقعا 100 هزار تعاونی را نمایندگی می‌کند؛ اما متاسفانه این نمایندگی را نمی‌کند، شاید 10 درصد را نمایندگی کند. اگر روابط مبتنی بر مشروعیت و مقبولیت و توانمندی ایجاد بشود، ما ان شاء الله کم‌کم از دوران طفولیت وارد دوران بلوغ خواهیم شد.

مرتضی رخیصی، رییس اتاق تعاون استان خوزستان

بنده یک سوال از خدمت آقای کلانتری دارم که خودم هم جواب می‌دهم؛ چون می‌دانم جواب شما چیست. برنامه و اهداف وزارتخانه در قبال اتاق تعاون چیست؟ قطعاً می‌فرمایید حمایت، کمک، توانمندسازی اتاق‌ها. اما آقای کلانتری! ما استان‌ها قطعاً صحبت‌های شما را یا در نامه‌هایی که به دست ما نمی‌رسد می‌شنویم یا در مصاحبه‌ها. این حرف، زمانی واقعیت پیدا خواهد کرد که در استان‌ها که ما آن را می‌بینیم و حس می‌کنیم، به عمل تبدیل شود. متأسفانه این اتفاق نمی‌افتد و حرف‌هایی که وزارتخانه به عنوان اهداف دارد و برنامه‌های هفت‌گام توسعه را که بسیار تبلیغ شده است، متأسفانه در عملکرد، محدود استان‌هایی هستند که واقعا عمل کرده‌اند و در اکثر استان‌ها، به این عمل نشده است و آن اهدافی که در وزارتخانه و در کشور، کلان حرف زده می‌شود، به عمل منجر نمی‌شود و انعکاسی داده نمی‌شود. اولین نامه‌ای که در رابطه با برون‌سپاری فرستاده شده است، 94/1/24 بود که بنده به عنوان رییس اتاق تعاون استان خوزستان از دیگر استان‌ها نامه را گرفتم. از مابقی نامه‌ها که سال 95 ارسال شده است، تا الان هیچ نامه‌ای در خصوص برون‌سپاری‌ها، به صورت رسمی از جانب اداره کل تعاون به اتاق تعاون استان خوزستان ارسال نشده است و بنده یا از بقیه استان‌ها می‌گیرم و یا از بایگانی‌ها و دبیرخانه به یک طریقی به دست می‌آورم. چند روز پیش استاندار خوزستان مهمان ما در اتاق تعاون بودند و معاونت تعاون که حضرت عالی چندین دفعه من شنیده‌ام که از ایشان حمایت کرده‌اید، جلوی استاندار یک دروغ خیلی بزرگی در جمع اتحادیه‌ها گفتند.

- جناب آقای کلانتری: این‌گونه صحبت کردن در جمع عمومی خوب است؟ آن طرف باید این‌جا باشد.

- نماینده‌شان هستند و می‌توانند بگویند آقای رخیصی دروغ می‌گوید.

- اصلا مطرح کردن صحبت‌های به این شکل در جمع عمومی درست نیست.

- می‌فرمایید به صورت خصوصی خدمت شما بگویم؟

- می‌خواهم بگویم شما دارید پشت سر یک مدیری که این‌جا حضور ندارد، یا تهمت می‌زنید یا راست می‌گویید. یا غیبت می‌کنید و یا تهمت می‌زنید؛ خارج از این دو نیست.

- من چند نامه آورده‌ام، خدمت شما می‌دهم. شما ملاحظه بفرمایید و بعد در صحبت‌هایتان قضاوت بکنید، بگویید تهمت می‌زنی یا اصلاح می‌کنی. حضرت عالی یا این قضیه را اصلاح می‌کنید که من جلوی همکارانم یک آدم بد تلقی نشوم و یا حق را به مدیر کل استان می‌دهید و من اشتباه می‌کنم. انتظار داریم که بحث برون‌سپاری و تقویت اتاق تعاون طبق قانون عمل شود؛ بیشتر از آن نمی‌خواهیم.

عباس سالاری، رییس اتاق تعاون استان هرمزگان

بنده بحث برون‌سپاری را که دوستان و همچنین جناب آقای باباخانلو عنوان کردند، خیلی دقت کردم. ما از لحظه‌ای که برون‌سپاری را شروع کردیم با مدیرکل مان دو شرط اساسی گذاشتیم. چون ساختمانی که قبلا اتاق تعاون استفاده می‌کرد اصلا در شان و جایگاه اتاق نبود. در یک مجتمع مسکونی که من شرمم می‌آمد به عنوان یک اتاق تعاون آن‌جا می‌رفتم. رفتیم نزد مدیرکل و گفتیم: ما واقعا می‌خواهیم اتاق را راه بیندازیم. گفت: نامه برون‌سپاری برای من

آمده است. آن را به شما می‌دهم به شرطی که این جا را فعال بکنید. قبول کردیم. نه تفاهم‌نامه‌ای بین ما منعقد شد و نه یک تعهد اخلاقی با مدیرکل آن جا انجام دادیم. خب این خطر را احساس کردیم. گفتیم: تا الان شرکت‌های تعاونی عادت کرده‌اند که خدمات را رایگان بگیرند. این برون‌سپاری با این تعرفه که شما می‌دهید، در واقع کار را سخت می‌کند. گفتند: پیشنهادتان چیست؟ گفتیم: هم معاون تعاون، هم رییس حراست بیایند پای کار. یعنی یک تعهد داشته باشیم که اگر فردا کسی مراجعه کرد، از ما حمایت شود که این به استناد آن نامه وزارتخانه این‌طور شده است. خوشبختانه این کار انجام شد. روزهای اول، این برون‌سپاری، ترکش‌هایی داشت. به حراست می‌رفتند، به سازمان‌های نظارتی می‌رفتند می‌گفتند تا به الان بار اول است که اگر بخواهیم مثلا یک تغییرات ثبت کنیم، باید پول بدهیم. این یک مقدار کار را سخت می‌کرد. ما هم احضار می‌شدیم؛ می‌رفتیم جواب می‌دادیم و مسئولین هم قانع می‌شدند. می‌گفتیم در راستای همان اصل ۴۴ قانون اساسی است. خوشبختانه از این مرحله عبور کردیم. ۸ تا 10 ماه زمان برد که از این مرحله عبور کردیم و الان به نقطه خوبی رسیده‌ایم. الان که به این جا می‌رسیم باز می‌بینیم که نرخ خدمات برون‌سپاری، جوابگوی هزینه‌های ما نیست. آن زمان که ما آمدیم، در واقع اتاق بود و یک رییس و یک کارمند. بعد از این که این تعهد را دادیم که کار را شروع کنیم، 11 کارمند استخدام کردیم. منابع درآمدی‌مان را شاید بگویم تنها 20 تا 30 درصدش از برون‌سپاری‌هاست. بیشترش را با تعاونی‌هایی که مشکل مالیاتی دارند، قرارداد می‌بندیم و دنبال کارهای مالیاتی این‌ها می‌رویم. مانند مشاوره‌های مالیاتی، پی‌گیری کارهای مالیاتی و گاهی هم در دادگاه‌ها می‌رویم. طی تفاهم‌نامه‌های این‌طوری، منابع‌مان را تامین می‌کنیم.

نرخ‌نامه‌ای که اتاق ایران از ما خواست، پیشنهاداتی که خواست؛ ما پیشنهادهایمان را دادیم. متأسفانه آن چیزی که اعلام شده 50 درصد است. یعنی ثبت تغییراتی گفته است 40 هزار تومان، پیش‌بینی ما 80 هزار تومان است و همین قیمت را هم داریم در بندرعباس اعمال می‌کنیم. یعنی با تعاونی‌های خودمان صحبت کردیم و پذیرفته‌اند. یک بنر خیلی بزرگی هم زده‌ایم و نرخ تعرفه‌هایمان را گفته‌ایم. الان ثبت شرکت تعاونی، در نرخ‌نامه برون‌سپاری وزارتخانه 400 تومان است؛ اما برای ما 600 تومان است. اما از نوع خدمات و کیفیت کار راضی هستند و به این موضوع معترض نیستند. خواهش بنده این است که اگر واقعا بحث برون‌سپاری می‌خواهد به طور جدی در دیگر استان‌ها هم انجام شود، نرخ خدمات قطعا افزایش پیدا کند. با این نرخ شما نمی‌توانید حقوق و مزایای بیشتر از 3، 4 نفر از پرسنل‌تان را بدهید. مگر در طول ماه، چند تاسیس، چند مجمع دارید که بتوانید هزینه‌هایتان را تامین کنید؟

موضوع بعدی، منابع درآمدی است. الان وقتی میانگین می‌گیریم، می‌بینیم ماهی 20 میلیون تومان هزینه داریم. 11 نفر پرسنل داریم؛ اجاره یک دفتر داریم. به هر حال اجاره یک دفتر در خیابان خوب بندرعباس، هزینه‌های ما را چندین برابر کرده است.

اگر اجازه بدهید در حد یک دقیقه، این موضوع را هم بگویم. ما بحث آموزش را در شرح وظایف تعاونی‌ها انجام می‌دهیم. الان به بخشی از آموزش‌های دیگر ورود کرده‌ایم. بحث این است که می‌گویند شما باید مدرک و مجوز آموزش را از سازمان فنی‌حرفه‌ای داشته باشید. من به مدیرکل فنی

حرفه‌ای مراجعه کردم، می‌گوید: خیر؛ نیاز به این نیست که حتماً از ما مجوز داشته باشید. شما کار آموزشی خودتان را هر چقدر که می‌توانید انجام دهید. بحث بعدی‌مان، بررسی صورت‌های مالی است. من دیدم که اتاق تعاون و موسسات صلاحیت‌دار. برای بررسی صورت‌های مالی در تعاونی‌ها به نظر من هیچ موسسه‌ای با صلاحیت‌تر از اتاق نیست که بخواهد صورت‌های مالی شرکت‌های تعاونی خودش را بررسی کند. چه موسسه دیگری هست که اینقدر مرهم‌بخش خودش باشد غیر از اتاق؟ خواهش‌م این است که در مورد بررسی صورت‌های مالی، موسسات صلاحیت‌دار را حذف کنید و فقط خود اتاق تعاون را اعمال کنید.

- جناب آقای ستوده: فهرست سقف تعرفه‌های خدمات برون‌سپاری به اتاق تعاون، همان‌طور که ایشان فرمودند 40 تومان خیلی کم بوده، الان 80 تومان شده است.

مهندس سید حمید کلانتری، معاون امور تعاون

ابتدا یک تذکری بدهم به دوست عزیزمان که از خوزستان این نکته را به من گفتند. ما دور هم که جمع می‌شویم باید در جمع‌مان اگر حرفی مربوط به یک فرد خاص باشد، این را رعایت بکنیم. من دو، سه سفر که به خوزستان آمدم شما حتی یک بار هم این موضوع را به من نگفتید. اگر مطلبی بود، می‌توانستید منعکس کنید. اگر احساس می‌کردید که شفاهی نمی‌توانید، کتبی‌اش می‌کردید. بعد هم که ما به تهران آمدیم، می‌توانستید بفرستید که اداره تعاون شما این اشکالات را دارد. تذکر بدهید، رسیدگی بکنید. ما هم حرفی نداریم. اصلاً قصدمان این است که یک حرکتی، درست شود. این که در جمع، اسم فردی برده شود و یک نسبتی هم داده شود و خودش هم حضور

نداشته باشد، درست نیست. ما همه موظف هستیم به رعایت اخلاق. اصلا پیامبر ما مبعوث شده است که اخلاق را کمال دهد. پس این را رعایت نکنیم. اگر این تعاملات، صمیمانه‌تر و با تذکرات دوستانه باشد قطعاً اثربخش‌تر است. ما در هر حال در خدمت‌تان هستیم و این مواردی هم که دادید بررسی می‌کنم. هر استانی از نظر حداقل بخش دولت‌اش، ملزم است که در چارچوب تشکیلات عمل کند. هیچ استانی اجازه ندارد که خارج از روال تشکیلاتی عمل بکند. این‌که اطلاع‌رسانی و یا ابلاغ نشده است را بایستی آقای باباخانلو پی‌گیری بکنند، به من اطلاع دهند و من هم دنبال بکنم، آقای ستوده دنبال بکنند. قاعدتا باید این تعامل را گسترش دهیم.

بخش انتهایی که آقای دکتر رستمی داشتند می‌گفتند، مواردی بود که من می‌خواستم یک مقدار رویش تاکید بکنم. موضوع کار ما چیست؟ همه ما، چه بخش دولت، چه بخش اتاق، چه بخش غیردولتی و چه اتحادیه‌ها، هدف مشترکمان توسعه تعاونی‌هاست. یعنی هدف مشترک ما این است که وضع تعاونی‌ها بهتر شود. هیچ‌کس در این تردیدی ندارد. ما آمده‌ایم که جایگاه تعاونی‌ها را ارتقا دهیم؛ کارآمدی‌شان را ارتقا دهیم؛ موفق‌تر شوند؛ بتوانند اشتغال بیشتری ایجاد کنند؛ درآمد بیشتری تولید کنند؛ مقبولیت بیشتری در جامعه ایجاد کنند و محبوبیت بیشتری در بین اعضایشان کسب کنند. من وقتی می‌توانم بگویم مدیر خوبی در حوزه تعاون هستم که در دوره من تخلفات تعاونی‌ها کم شود؛ کارهای خوب در تعاونی‌ها زیاد شود؛ فساد در هیچ واحدی از تعاونی، اتحادیه و استانی دیده نشود. اگر من این شاخص‌ها را رعایت کردم، می‌توانم بگویم که آدم موفق‌تری بوده‌ام و آن اتاق و آن اداره کل، موفق بوده‌اند. همه کارها را باید براساس این شاخص‌ها بسنجیم. اگر بخواهیم ادعا کنیم که

باید دولت، مملکت، مجلس به تعاونی‌ها و بخش تعاون بهای بیشتری دهد، به یک سوال باید جواب بدهیم. آن سوال این است که چرا باید به تعاونی بیشتر بها دهیم؟ تعاونی چه مزیتی دارد که شرکت خصوصی ندارد؟ اگر این مزیت را گفتید و عمل کردید- در حرف و شعار هم خیر، در عمل- باید بگوییم تعاونی مزیتش این است که عادلانه‌تر برخورد می‌کند؛ واسطه‌ها را کاهش می‌دهد و درآمد، بیشتر به تولیدکنندگان بر می‌گردد؛ کالای ارزان‌تر در اختیار اعضایش قرار می‌دهد؛ در مناطق محروم که تعاونی ایجاد شده، رنگ و رونق اقتصادی در آن جا پر رنگ‌تر شده است؛ اشتغال آفرینی‌اش بیشتر از بخش خصوصی است؛ گذشت و تفاهم در آن بیشتر است. اگر یک مدل اقتصاد اجتماعی خوبی را از تعاونی ارائه کردیم و نشان دادیم، می‌توانیم مدعی باشیم که بخش تعاون، یک بخش خوبی است. اصلا نیاز نیست ما بگوییم خوب است، خود آن خوب، جای خودش را باز می‌کند. مثلا در بخش خیریه، شخصی به اسم مرحوم آقای حکیم‌زاده می‌رود در جنوبی‌ترین نقطه تهران، 2 اتاق برای آسایشگاه معلولین و سالمندان درست می‌کند، به اسم کهریزک. این 2 اتاق کم‌کم می‌شود 4 اتاق، می‌شود 8 اتاق، می‌شود 10 اتاق و الان شده است یک شهرک. قبلا در 2 اتاق، 4 یا 8 سالمند می‌گرفتند؛ الان شده است 2 هزار نفر. قبلا 10 یا 5 میلیون خرج می‌کردند؛ الان چند 10 میلیارد خرج می‌کنند و اضافه هم می‌آورند. چه اتفاقی افتاده است؟ چه کسی باعث شده این کار بشود؟ عملکردشان. خوب کار کردند، اعتماد ایجاد کردند. یک زن و شوهر می‌روند برای دفاع از کودکان سرطانی، موسسه‌ای را راه می‌اندازند در حدی که اگر یک کودک سرطانی با خانواده‌اش آمد، خانواده‌اش جا داشته باشد که بخوابد. چون بیمار سرطانی حداقل باید یک ماه تحت درمان قرار گیرد. 2 آپارتمان وقف این کار می‌کنند.

این 2 آپارتمان امروز شده است محک. محک که افتخار ایران است. کهریزک که افتخار ایران و خاورمیانه است. چرا؟ چون نیت‌های خیری بوده؛ رفتار درستی بوده، مدیریت صحیحی بوده و کار گسترش پیدا کرده است. ما در تعاونی‌ها هم، تعاونی‌هایی داریم که ماندگار است. من در آذربایجان غربی، یک تعاونی رفتم که ۵۵ سال سابقه کار داشت و همچنان هم ادامه داشت. اصلاً اتاقی که آن‌جا بود، موزه‌ای بود از عکس فعالیت‌های این تعاونی و این‌ها بی سر و صدا و آرام و مقبول دارند اعتبار می‌دهند و کمک می‌کنند. در استان‌هایی است که تعاونی فرهنگیان‌شان، تعاونی کارکنان دولت‌شان، تعاونی امکان‌شان، خوب دارد کار می‌کند و همه هم از آن راضی هستند. تعاونی مسکنی داریم که دو، سه هزار مسکن ساخته؛ یک شکایت هم از آن نشنیده‌ایم. تعاونی مسکنی هم داریم که از ابتدا تا آخرش همه شکایت است. تعاونی اعتبار داریم که رییس و عواملش زندان هستند و همه بانک مرکزی و رییس‌جمهور و فلان و فلان را درگیر خودشان کرده‌اند و آبروی تعاون را برده‌اند. هر جا بخواهیم از تعاون دفاع کنیم، می‌گویند منظور تان این‌هاست؟ دست ما بسته می‌شود، زبان ما بسته می‌شود که چرا یک تعاونی این‌طور عمل می‌کند. یک جایی هم داریم می‌گویند اگر همه تعاونی‌ها این‌طور باشند عالی است؛ خیلی خوب است؛ همه که این‌طور نیستند. پس ما، هم تعاونی‌های موفق داریم، هم تعاونی‌های غیرموفق. هم ادارات کل موفق داریم، هم ادارات کل ضعیف. هم اتاق‌های خیلی خوب داریم، هم اتاق‌های متوسط یا ضعیف. آدم باید انصاف داشته باشد. من نمی‌گویم که هر که همکار ماست، خوب است و هر که در اتاق است، خوب نیست. اصلاً بعضی جاها، بانی گسترش روابط خوب، بچه‌های اتاق شدند؛ بعضی جاها بچه‌های ما شدند؛ بعضی جاها با هم جلو آمدند. اصلاً جدایی چرا؟ اصلاً

کلمه تعاون یعنی باهم شدن. کسی که جدا می‌شود یعنی از اول با تعاون مخالف است. متأسفانه راه اصلی را دنبال نمی‌کنیم و مدام دنبال این هستیم که اگر یک جایی به قول آقای دکتر رستمی، یک پولی و یک اعتباری پیش آمد، آن اداره کل خوب است. خیر! بدون پول هم می‌شود خیلی کارها را کرد و همکاری‌های خوبی داشت. ما اتاق‌های خیلی خوبی را در استان‌ها تجربه کرده‌ایم که واقعا با شور و شغف کار می‌کنند. من خودم تاکیدم این است؛ هر استانی که می‌روم حتما با اتاق در جلسه باشد؛ اگر هم با استاندار جلسه داریم، با ما باشد؛ اگر نیست، در نشست، نهار یا هر جای دیگری که می‌شود یکدیگر را حداقل ببینیم. بعضی از اتاق‌ها از همان لحظه‌ای که ما از فرودگاه می‌آییم تا انتها از ما جدا نمی‌شوند. می‌گوییم زحمت‌تان ندهیم، خجالت ندهید. می‌گویند می‌خواهیم باهم باشیم. می‌شود با هم تعامل داشت، می‌شود باهم رفاقت داشت و با هم، هدف را تقویت کرد. هدف ما اعتلای تعاون است؛ هدف ما موفق شدن تعاونی‌هاست. برای موفق شدن اتاق و ادارات کل، هیچ تردیدی نکنیم. گاهی مثلا قانون یا لایحه اصلاحی در مجلس داده می‌شود؛ بعضی‌ها مطرح می‌کنند که دولت دنبال محدود کردن تعاونی‌ها و اتاق‌ها است. خیر! حداقل ما نیستیم. اگر کسی به اسم دولت، چنین نگاهی دارد؛ اگر ما مسئول اصلی ذی‌ربط در دولت هستیم، چنین نگاهی نداریم. ما نگاهمان، برون‌سپاری است؛ نگاهمان، کاهش تصدی‌گری در دولت است. من اصلا اعتقاد بر این است که در شهرستان‌های ما، بیش از ۵۰ درصد کارهایی که دولت دارد انجام می‌دهد، می‌شود به تعاونی‌ها داد؛ به شرطی که تعاونی‌های ما قابلیت پیدا کنند. دلیلی ندارد که راه روستایی را دولت انجام دهد. دلیلی ندارد که برق روستایی را دولت انجام دهد. بودجه‌اش را دولت فراهم بکند، اما مجری‌اش تعاونی‌ها باشند.

بالاتر از آموزش و پرورش هست؟ ما داریم پی‌گیری می‌کنیم و خوشبختانه در برنامه ششم هم آمده است که تعاونی‌ها می‌توانند مدارس و آموزش و پرورش را بگیرند، سرانه دولتی را بگیرند؛ اما توسط تعاونی فرهنگیان همان مدرسه اداره کنند. دنبال این هستیم که این‌گونه شود. تعاونی‌های دهیاری‌ها می‌توانند بسیاری از مسئولیت‌هایی را که دولت در روستاها دارد، انجام دهند. بعضی‌هایشان الان هم گرفته‌اند. بعضی‌ها آب و برق روستا را خودشان انجام می‌دهند. این را می‌شود گام به گام جلو برد. تولید و عرضه و صادرات و بسته‌بندی، کار دولت نیست. ما بیاییم قابلیت تعاونی‌ها را زیاد کنیم. آن‌گاه، بخش تعاون گسترش پیدا می‌کند؛ بخش تعاون تقویت می‌شود. ما باید بانک‌های تعاون قوی داشته باشیم. اما وقتی من می‌روم دنبال بانک تعاونی، اولین ایرادهایی که می‌گیرند، از تعاونی‌های قبلی است. می‌گویند تعاونی‌های اعتباری داشتیم که پدر مردم را درآورد و حالا شما می‌خواهید بانک تعاونی درست کنید؟ می‌گویند آمدند به عنوان حد محدود کار کنند اما نامحدودش کردند؛ گسترش‌اش دادند؛ تخلفات کردند؛ نظارت پذیدی نداشتند. به ما هم ایراد می‌گیرند که وزارت تعاون، خوب نظارت نکرده است. به بانک مرکزی هم ایراد می‌گیرند که خوب نظارت نکرده است و ... ما بیاییم تعاونی‌ها را تقویت کنیم که مدعی هستیم، توانایی‌اش را داریم. ما می‌توانیم کارهای بزرگی را توسط تعاونی‌ها انجام دهیم. اصلاً بخش زیادی از تولیدات کشاورزی، دامپروری، شیلات، آبیان، زنبورداری، صنایع غذایی و ... می‌تواند به طرف تعاونی‌ها برود؛ به شرطی که تعاونی توانمند داشته باشیم؛ به شرطی که اتاق‌های قوی داشته باشیم. اتاق‌هایی که وقتی می‌آیند در جلسه، حرفی برای گفتن داشته باشند؛ مدعی شوند؛ بگویند ما این کار و این کار را می‌کنیم. ما

هفته پیش به یکی از محروم‌ترین نقاط کرمان به اسم "قلعه‌گنج" در مرز هرمزگان و سیستان و کرمان رفتیم. در آن جا یک همکاری خوبی با حمایت آقای استاندار، با همکاری بنیاد و همکاری مردم محل شکل گرفته بود. در جایی که مردم با پول یارانه زندگی خودشان را تامین می‌کنند، همین مردم تا به الان ۸۰ گروه تعاونی درست کرده‌اند. از این گروه‌ها ۸۰ صندوق روستایی درست کرده‌اند و از مجموعه صندوق‌ها ۳ تعاونی فراگیر ملی درست کرده‌اند. همین مردمی که با پول یارانه زندگی می‌کنند، ۱ میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان از همین پول‌های کم‌شان آورده‌اند و سرمایه‌گذاری کرده‌اند. بنیاد هم گفته است من هم ۱ میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان روی این پول می‌گذارم که فعالیت‌های اشتغال‌زایی و کارآفرینی، توسعه پیدا کند. یک شهرستان با مشارکت مردم دارد رشد می‌کند و بالا می‌آید. ما اعتقادمان این است که کل آن شهرستان را می‌توان با تعاونی رشد داد. همین‌طور هم به خراسان شمالی، شهرستان راز و جرگلان رفتیم و همین برنامه آن جا هم اجرا شده بود. این جا زودتر بنیاد رفته بود، استانداری رفته بود. علاوه بر راز و جرگلان، سه شهرستان دیگرش را هم داشت انجام می‌داد. ما اعتقادمان این است که اقتصاد مقاومتی یعنی اقتصادی که تعاونی‌ها محورش باشند و بتوانند کار کنند. بیایید هر استانی که بتواند - نه این که کار را بگیرد و رها کند - گام به گام مسئولیت‌های اجرایی تعاون، آموزش تعاون، ترویج تعاون را عهده‌دار شود و ما رها کنیم. ما قرارداد ببندیم، شما اجرا کنید. اما بپذیریم که بعضی از جاها برای سلامت بخش، در دنیایی که دنیای سرمایه‌داری هم هست، دولت نظارت می‌کند. دولت روی این که یک سوپرمارکتی چرا بسته؟ چقدر فروش کرده؟ تعاونی هم نیست می‌رود و نظارت می‌کند. می‌گوید باید از حقوق شهروندی، از مشتریانم دفاع

کنم. بله، دولت‌ها نقش اعمال حاکمیت دارند. این اعمال حاکمیت، با تصدی‌گری فرق دارد. این‌جا اتفاقاً دولت باید قوی عمل کند. کار را بسپارد به مردم، اما نظارتش را قوی کند. برای نظارت قوی، نگویید که دولت می‌خواهد دخالت کند. اصلاً خوب است. برای این‌که من مواجه نشوم با این‌که یک تعاونی مسکنی بعد از ۴۰ سال - از سال ۵۳ تا ۹۵ - در همین تهران هنوز مشکل دارد. نصف‌شان فوت شدند و رفتند. مردم مشکل پیدا می‌کنند. اگر نظارت، قوی عمل شود، اول خود بخش بیاید بر خودش نظارت کند. اتحادیه اگر نظارتش خوب انجام شود، اتاق هم نیاز نیست نظارت کند. اگر اتاق نظارتش خوب انجام شود، می‌گوییم دستتان درد نکند، کار دولت را کم کردید. اما یک جاهایی لازم است که از اعمال حاکمیت دولت برای نظارت استفاده شود. امروز در حکمرانی و انواع بحث‌هایی که در این حوزه است، می‌گویند بنگاه خوب، بنگاهی است که شفاف باشد، شیشه‌ای باشد، پاسخگو باشد، مسئولیت‌پذیر باشد. آیا ما همه مسئولیت‌پذیر هستیم؟ همه پاسخگو هستیم؟ یا همه می‌خواهیم که فرافکنی کنیم و تقصیر را گردن دیگری بیندازیم؟ برای موفقیت در تعاون باید همکاری بین اتاق‌ها، اتحادیه‌ها، ادارت کل، حوزه‌های تعاون، همه و همه گسترش پیدا کند. ما در بخش دولت باید بتوانیم صمیمانه در خدمت تعاونی‌ها و اتحادیه‌ها و اتاق‌ها باشیم. اتاق‌ها هم باید بگویند در قبال این مسئولیتی که گرفته‌ایم، باید پاسخگو باشیم. نه این‌که بگوییم حالا یک گزارشی می‌دهیم، یک حسابرسی می‌شود. اگر اتاق، ظرفیت حسابرسی مورد اعتماد و قابل قبول سازمان حسابرسی پیدا کرد، آن‌جا که باید حسابرسی کند اتاق است؛ اما اگر نداشتند باید حسابرس بگیریم و بتوانیم نظارت مالی و ارزیابی را انجام دهیم. پیام ما این است که برویم شهرستان، به شهرستان نگاه کنیم که

تعاونی‌ها در چه زمینه‌هایی می‌توانند کمک کنند. ما وقتی می‌آییم استان، از اتاق ۱۰ تا پیشنهاد بگیریم، ۵ تا راهکار بگیریم، ۲ تا سوال موثر بگیریم. بر پیامبران تکبری نیست. اگر اداره کل نیامد سراغ شما، شما بروید سراغ آن‌ها. اگر شما نیامدید، اداره کل بیاید سراغ شما. دست همدیگر را بگیریم. ما وقتی می‌رویم نزد استاندار، همه اعضای هیأت ریسه اتاق، یک حرف بزنند؛ نه این که او به او چشمک بزند. باید راحت باشیم و همه حرف‌هایمان را بزنیم. کسی که با کسی پنهان کاری ندارد. کار شخصی ما هم که نیست. ما باید بتوانیم قوی عمل کنیم، هماهنگ و متحد عمل کنیم، کارشناسی عمل کنیم، کارآمد باشیم. بعضی از دوستان، چه در اداره کل، چه خود من، چه اتاق، هنوز قوانینی که مجری‌اش هستند را مسلط نیستند. بعضی از جاها من شنیده‌ام که داوری‌های ما، داوری بر اساس آیین دوست‌یابی است. فلانی سفارش شده است، کارش را انجام بدهید. داوری حضرت علی(ع) خیلی فاصله دارد. داوری‌هایمان باید سلامت داشته باشد، شفافیت داشته باشد. هر کس آمد، محکمه‌پسند باشد. مرتب قانون را رعایت کنیم. کسی که داور شد، در مرجع قضاوت نشسته است. اگر خلاف کنی، اعتبار یک مجموعه را به هم می‌زنی. اگر بگوید فلانی قول داده است اگر این کار انجام شود من ۵۰ میلیون تومان به اتاق کمک می‌کنم؛ بگو اگر ۵۰۰ میلیون هم کمک کنی، من برای این رای ۳۰ میلیونی حاضر نیستم دینم را بفروشم و پای اعتقاد می‌ایستم. وقتی سلامت شد، آدم محکم‌پایش می‌ایستد. نظارت‌هایمان را تقویت کنیم؛ داوری‌هایمان را تقویت کنیم. هم ادارات کل، هم اتاق‌ها، هم ما دچار بوروکراسی نشویم. هم مردم را اذیت نکنیم، هم هماهنگی و تفاهم برقرار بشود. اگر این‌طور شود، بسیاری از چیزها خوب می‌شود. می‌توانیم درست عمل بکنیم. بیایید دور هم، با این نگاه وقت بگذاریم؛

ما در خدمت‌تان هستیم. هر پیشنهاد سازنده‌ای که مطرح شد، جناب آقای باباخانو زحمت بکشند و نماینده‌های ادارت کل هم باشند؛ این پیشنهادات کارشناسی شود. اگر دوباره باید پیشنهادهایی به استان‌ها و به ادارت کل بدهیم، بدهیم و دنبال بکنیم. ما گرایش‌مان تقویت اتاق‌ها، حمایت از اتاق‌ها، فعال شدن اتاق‌هاست. هر کسی هم در استان‌ها غیر از این عمل کند، به نمایندگی ما عمل نمی‌کند. اتاق هم باید قابلیت‌هایش را تقویت کند. اتحادیه‌ها هم باید تقویت کنند.

پرسش و پاسخ و اظهار نظر:

– جناب آقای اسماعیلی، دبیر اتاق تعاون استان آذربایجان غربی: ما در سال ۹۴ دو قرارداد با اداره کل در ارتباط با برگزاری دوره‌های آموزشی داشتیم. بخشی از این قرارداد را به ما پرداخت کردند و بقیه را به گردن وزارتخانه می‌اندازند که اعتبار ندارند به ما بدهند. امسال به دلیل عدم وجود اعتبار، آموزش‌هایمان لغو شد و به ما آموزش ندادند. استدعا می‌کنم با توجه به این‌که پایان سال هم هست، اگر امکان دارد دستور بفرمایید مبلغ باقیمانده ما را پرداخت بکنند که ما مشکلات مالی بسیاری داریم.

مطلب دیگر این‌که اکثر اتاق‌ها، نمایندگی صندوق تعاون کشور را دارند. ما هم یکی از اتاق‌هایی هستیم که سالهاست نمایندگی این صندوق را انجام می‌دهیم. ما یک کارشناس بانکی داریم که در این جهت فعالیت می‌کند. در سال حدود ۲۰ میلیون تومان هزینه کارشناس است. بالاخره این یک کارشناس بانکی می‌خواهد؛ هر کسی نمی‌تواند مسائل این صندوق را انجام دهد. در جریان هستیم وضعیت اقتصادی مملکت به گونه‌ای است که نه تنها تعاونی‌ها، بلکه

بخش خصوصی هم در بحران است و شرایط خاصی دارد. تعدادی از تعاونی‌هایمان که ضمانت‌نامه برایشان صادر شده است، نتوانستند این‌ها را پرداخت کنند. برخورد صندوق با نمایندگی، بسیار نادرست و نا به حق بوده و کارکنان آن‌جا ما را به عنوان کارمند خودشان می‌دانند و برخوردهایشان اصلاً اسلامی و منصفانه نیست. درگیری‌هایی صورت گرفته است. مسائل و مشکلات و عدم پرداخت تعاونی‌ها را از اهلیت و بررسی پرونده‌های ما می‌دانند؛ در حالی که این‌گونه نیست. قراردادهای ما را تمدید نمی‌کنند. دو سال است هزینه‌های ما را پرداخت نکرده‌اند. خواهش می‌کنم دستورات مقتضی را صادر بفرمایید.

- یکی از حضار: جناب کلانتری، من در مجامع مختلفی در استان، خدمت شما بوده‌ام. شاید شنیده باشید اهل تملق و چاپلوسی نیستم. اما حداقل یک تشکر به شما بدهکار هستم، از زمانی که آمده‌اید لاقبل به مقوله تعاون یک مقدار جان داده‌اید. در ارتباط با بیان دیگری که دارم، دانشگاه تعاونی پیام که اگر نظرتان باشد، تشریف آوردید و به اتفاق رفتیم دیدیم. اخیراً همان کارگاه‌هایی که قول داده بود را با سفارش ماشین آلاتی از خارج آورده و الان دانشجویهایش را دارد از همین طریق مشغول به کار می‌کند. این را هم گفتم چون شما روی این قضیه توجه داشتید. در مورد تعامل من می‌خواهم صریح بگویم. فکر نمی‌کنم هیچ استانی، تعامل ما را با اداره داشته باشد؛ در تمام ادوار تعاون و مدیران تعاون که بودند. حتی قبل از این مباحث و ابلاغ برون‌سپاری، ما در کنار اداره‌مان بودیم؛ با این که مغضوب دستگاه خودمان بودیم. به همه استان‌ها جا و مکان دادند، به ما ندادند و این محبت اتاق‌ها بود که یک اتاق به ما دادند و یک منشی هم داریم. ولی با همه این تفصیلات، آموزش‌ها را داریم. هیأت حل اختلاف داوری را با کمک قوه قضاییه و یک هیأتی که شامل وکلای دادگستری

بودند و کارشناسان عمران- چون عمده مشکلات ما خصوصا مشکلات داوری‌مان، در بخش مسکن است- داریم. تاییدیه‌شان را هم به خاطر همان سلامت کاری که فرمودید، از قوه قضاییه گرفتیم. در جلساتشان هم باور کنید حتی یک بار هم من خودم شرکت نکرده‌ام. باید آزاد باشند، راحت باشند و به قول شما چشمک و اشاره و ابروی من را یک وقت نبینند. با تمام این تفصیل و با توجه به این که واقعا امکاناتی ندارم، اما سعی کرده‌ام کار خودم را پیش ببرم. بازرس بفرستید و یا خیر تلفنی، از مجموعه مدیران استان، از استاندار بگیرید، قوه قضاییه و تمام مدیران استانی دیگر بپرسید این بنده خدا که دست تنهاست، چه کار می‌کند؟ به خاطر همین، عزیزان ما در اتاق تعاون حتی یک بار به خودشان اجازه نداده‌اند که یک نفر را بفرستند. هیچ گزارشی هم به آن‌ها نمی‌دهم. کارم را دارم می‌کنم. کاری برایم نمی‌کنند. یک بار زحمت بکشید و بفرستید بیایند امکانات مرا ببینند، عملکرد من را هم ببینند.

- جناب آقای همت‌فر، رییس اداره توسعه تعاون کهگیلویه و بویر احمد: در این جلسه ما از دبیران و روسای اتاق‌ها انتظار داشتیم که اظهارنظرهای کارشناسی داشته باشند که مشکلات و چالش‌هایی را که در اجرا پیش روی اتاق‌هاست بیان بکنند البته از تعدادی استفاده کردیم، اما آن‌طور که ما پیش‌بینی می‌کردیم نبود. ان‌شاءالله که در جلسات بعدی بتوانیم از آن‌ها استفاده بکنیم.

یک اشکالی که هست، صورت‌جلسه‌ای از شورای معاونین ارسال شد مبنی بر واگذاری بعضی فعالیت‌ها به اتاق‌ها. فقط به ما اعلام کردند که این‌ها را واگذار کنید، اما هیچ گونه دستورالعمل و شیوه‌نامه‌ای که چطور واگذار کنیم به ما ندادند. بعضی از استان‌ها بودند که با اتاق، قرارداد حسابرسی بستند؛ ولی در قراردادی که برای ما فرستادند، گفتند حتما باید از جامعه حسابداران مجوز

داشته باشید. در آموزش هم‌همینطور. گفتند حتما باید از فنی حرفه‌ای مجوز داشته باشید. در حالی که بعضی استان‌ها بدون چنین مجوزی قرارداد بستند. یا حتی در نظارت‌ها، در نحوه برگزاری مجامع، هیچ دستورالعمل و شیوه‌نامه مشترکی که ما بتوانیم در کل کشور طبق آن اقدام کنیم، نداریم. یک مورد دیگر هم بحث رتبه‌بندی اتاق‌هاست. چند وقت پیش یک نامه‌ای مبنی بر رتبه‌بندی شرکت‌های تعاونی آمد که ظاهراً به صندوق سرمایه‌گذاری واگذار شده است. درخواست ما این است که اگر امکانش هست، بودجه‌اش را به اتاق‌های تعاونی بدهند تا آن‌ها شرکت‌ها را رتبه‌بندی کنند تا خودشان در جریان قرار بگیرند که رتبه‌بندی خودشان به چه شیوه‌ای است. ما هم با کمک مقامات در خدمت آن‌ها هستیم تا بتوانیم حداقل شرکت‌های تعاونی را رتبه‌بندی بکنیم که خیلی به ما در بحث نظارت و برنامه‌ریزی‌های آتی کمک می‌کند.

- یکی از حضار: من این صحبت را در چند جای مختلف و حتی حضور مقام عالی وزارت هم عرض کرده‌ام. خواهش ما از حضرت‌عالی و سایر دوستان دست‌اندرکار این است که حداقل یک کارهایی است که باید در زیر مجموعه وزارت تعاون اتفاق بیفتد. مثلاً ما در هیأت‌های حل اختلاف کار، نمایندگان کارفرمای بخش خصوصی را داریم؛ ولی خیلی از این تعاونی‌ها که بالاخره کارفرما هستند، کارگر که به هیأت حل اختلاف شکایت می‌کند، به هیأت دعوت می‌شوند و نماینده ندارند. ما درخواست کردیم و مدیرکل محترم پذیرفته‌اند؛ اما وقتی که در کانال کارشناسی و از معاونت به پایین افتاد، گفتند باید از کانون کارفرمایان نامه بیاورید. ما رفتیم کانون و گفتیم ما زیرمجموعه اتاق بازرگانی هستیم. مای اتاق تعاون، از اتاق بازرگانی درخواست کردیم که ما

را به اداره کل تعاون، به عنوان نماینده کارفرمایان معرفی کند که برویم و از حقوق کارفرمایان بخش تعاون در وزارتخانه خودمان دفاع بکنیم. برای تامین اجتماعی هم همین‌طور است. با آن‌که شما زحمت کشیده و نامه‌ای را فرستاده بودید و افراد را هم معرفی کردید، اما تاکنون حداقل در استان ما، در هیچ جلسه‌ای نماینده‌های ما را در کمیته‌های مربوطه دعوت نکرده‌اند. من خواهش می‌کنم این است که اگر امکان دارد به این که زیرمجموعه یک وزارتخانه است، توجه شود. یک مورد دیگر هم در ارتباط با آموزش‌هاست. در آموزش‌ها هم ما همین مسأله را داریم. خدمت آقای دکتر هم عرض کردیم و ایشان هم یک بار لطف کردند و فرمودند که پی‌گیری می‌شود. اما هنوز ما همین مشکل را داریم. یعنی باید برویم از فنی حرفه‌ای مجوز بگیریم. فنی حرفه‌ای هم متأسفانه به اتاق‌ها مجوز نمی‌دهد. ما را به عنوان یک شخص حقیقی در نظر می‌گیرد و می‌گوید باید بقیه اعضای کمیسیون‌شان اجازه بدهند. آن‌ها هم معمولاً چون رقابت است، اجازه نمی‌دهند و مشکل‌دار می‌شود.

- جناب آقای سالاری، رییس اتاق تعاون استان هرمزگان: ما بعد از این‌که تغییرات مان انجام شد و شرکت را ثبت کردیم، خوب این‌جا نقش حاکمیتی اداره کل است که ارسال و ثبت را انجام دهد. ما یک پیشنهادی که به اداره کل داشتیم این‌که شما کارشناسان را معرفی کنید یا زمان‌بندی کنید مثلاً در هفته، دو، سه روز یک نفر بیاید یا روزهای مختلف، افراد مختلف بیایند تا پرونده آن‌جا که کارهایش انجام و تایید شد و این پرونده رفت اداره، ایشان تایید کند، تا ما خودمان مستقیماً به اداره ثبت نامه بزنیم و پرونده، دیگر در اداره نماند. ولی الان به این شکل دارد عمل می‌شود که پرونده به اداره کل می‌رود و در آن‌جا یا اداره شهرستان مربوطه چند روز می‌ماند و یک بررسی هم

آن‌جا انجام می‌شود. ما می‌گوییم اگر کار را واگذار کردیم و برون‌سپاری کردیم، این‌جا قیچی‌اش بکنیم. آن نماینده اداره تشریف بیاورد در اتاق بنشیند و پرونده را تایید کند و ما به استناد تاییدیه ایشان، نامه بقیه جاها را بزنییم و کارش انجام بشود.

- جناب آقای اسماعیلی، اتاق تعاون شهرستان شاهرود: تعامل بسیار خوبی بین مجموعه اتاق و اداره تعاون شهرستان و اداره کل وجود دارد و الحمدالله ما هیچ مشکلی نداریم. فقط یک تقاضا داشتیم. اداره کل لطف کردند ساختمانی را در اختیار ما گذاشته‌اند و استفاده می‌کنیم. منتها ادارات دیگر، مثل فرمانداری، چشم طمع به این ساختمان دارند. این را اگر به یک طریقی اجازه بفرمایید که به نام اتاق بخورد، ما حاضر هستیم که وجهش را به صورت تعاملی و اقساط پرداخت کنیم.

- جناب آقای ستوده: البته این مشکل را کاشان هم دارد که ان‌شاءالله رفع شود.

- جناب آقای مهندس کلانتری: بنده یکی دو نکته را خدمت‌تان عرض کنم و سپس مرخص شوم. در مورد صندوق ضمانت که برای انجام خدماتشان به اتاق‌ها، نمایندگی دادند، با آقای دکتر حسین نژاد صحبت می‌کنیم که تقویت شود. در رابطه با رتبه‌بندی تعاونی‌ها که صندوق ضمانت دارد انجام می‌دهد، فکر نمی‌کنم محدودیتی باشد. یک شرایط احراز دارد که به کسانی که توانایی رتبه‌بندی را داشته باشند، واگذار می‌کنند. اگر اتاق استان در خواست دهد، بگوید ما این آمادگی را داریم طبق شرایطی که صندوق می‌گوید، رتبه‌بندی تعاونی‌ها را انجام دهیم و دنبال بکنیم. موارد دیگر را که یادداشت کردیم. تذکراتی که آقای سهرابی دادند هم یک نامه‌ای به آقای هفده‌تن

می‌نویسیم که به استان‌ها ابلاغ کنند. هیأت حل اختلاف آن‌ها فکر نمی‌کنم؛ ولی تا به حال چنین اشکالی طرح نشده بود. یعنی بنده خودم نشنیده بودم.

- جناب آقای سالاری: تامین اجتماعی نامه زده و گفته است به اتاق‌ها نماینده معرفی کنید.

- تامین اجتماعی همراهش بوده. برای روابط کار را هم دنبال می‌کنیم.

من یک چیز کلی عرض می‌کنم به بقیه هم که نیستند اطلاع رسانی شود. من از دبیران و روسای اتاق‌های استانی خواهش می‌کنم که هر نظری در رابطه با عملکرد اداره کل، در حوزه تعاون و کیفیت همکاری دارند، به صورت محرمانه و مستقیم برای خود من بفرستند. اخلاقاً هم قول می‌دهم که مطلب شما را منعکس نکنم؛ ولی به عنوان جمع‌بندی که ما بدانیم نظر شما چیست، داشته باشیم. آن‌هایی هم که روابط فعال و خوب دارند بگویند در کجاها خیلی خوب دارد کار می‌شود که ما بدانیم نظر شما چیست و در کجا باید تقویت شود. لذا از همه دوستان خواهش می‌کنم که در یک برگه آچار بنویسند ما در این زمینه‌ها روابط خوبی داریم و در این زمینه‌ها ضعیف هستیم و باید تقویت شود. ما حتماً از نظرات شما استفاده می‌کنیم.

- جناب آقای دکتر رستمی: یکی از آرزوهای قلبی بنده این است روزی برسد که آنقدر اتاق‌های تعاون و اتحادیه‌ها قوی بشوند که ما بگوییم معاونت تعاون وزارت تعاون را منحل کنیم. ما بیکار هستیم، همه کارها را اتاق‌ها و اتحادیه‌ها دارند انجام می‌دهند، ما چه کار داریم که این‌جا بنشینیم.

در مورد آموزش‌ها، از 10 سال پیش که من مدیرکل آموزش وزارت تعاون بوده‌ام، اولین ابلاغی که ما برنامه آموزشی را می‌کنیم، می‌نویسیم "سیاست‌های

اجرائی: یک: واگذاری آموزش‌ها با اولویت اتاق تعاون، اتحادیه‌ها، شرکت‌های تعاونی آموزشی و در غیر این صورت، سایر موسسات". سیاست اجرایی در هر صورت ابلاغ می‌شود. فرمت قرارداد را سال‌های پیش فرستاده‌ایم و شما دارید. پس هیچ بهانه‌ای نیست. اگر فردی از همکاران ما در استان‌ها، این ایرادات را می‌گیرد، بگویید من صحبت می‌کنم.

در بحث فنی - حرفه‌ای، اتاق‌هایی که از ما کد اعتبارسنجی دریافت کرده‌اند، هیچ مجوز دیگری نیاز ندارند. ما فنی - حرفه‌ای امتیاز مضاعف را با دوستان تفاهم کردیم که شما بتوانید امکانات آموزشی که دارید، به سایر مردم هم آموزش بدهید و مدارک و گواهی‌های شما معتبر شود. برای این که گواهی‌هایی که شما صادر می‌کنید نزد سایر موسسات، بانک‌ها، وزارت بازرگانی، شورای شهر، ... معتبر بشود، گفتیم برویم با سازمان فنی - حرفه‌ای - چون تفاهم نامه امضا کرده‌ایم - از آن‌ها مجوز بگیریم تا شما از حالت بخشی، حالت ملی پیدا کنید. اگر حسابداری می‌گذارید، منحصر به حسابداری در تعاونی‌ها نباشد. چند تا از بیرون هم بگیرید که درآمد بیشتر کسب کنید و بتوانید گواهی‌نامه‌ای که صادر می‌کنید، برای همه دستگاه‌ها قابل قبول باشد. یک مزیت برای خودتان است.

- یکی از حضار: اگر لطف بفرمایید هماهنگی سطح کشوری این را خودتان انجام بدهید. الان در استان‌های مختلف، متفاوت عمل می‌کنند.

- جناب آقای دکتر رستمی: چه مشکلی هست؟ صحبت کنید، من حلش بکنم.

- موضوع فنی - حرفه‌ای را کلی خود شما زحمت بکشید حل کنید.

- حل کرده‌ایم. تفاهم‌نامه داریم. عرض کردم شما باید در قالب تفاهم‌نامه مراجعه فرمایید. اگر استانداردهای فنی - حرفه‌ای را داشته باشید، به شما گواهی می‌دهند و به عنوان مرکز فنی - حرفه‌ای حساب می‌شوید و می‌توانید روی گواهی‌نامه‌هایتان که صادر می‌کنید مهر فنی - حرفه‌ای بزنید که معتبر شود.

- این‌ها یک رشته است. فرض کنید می‌گویند شما فقط در حسابداری می‌توانید؛ در صورتی که ما تعاونی‌هایمان گسترده‌اند.

- مدیریتی، حسابداری، مالی، ... عرض کردم باید رایزنی بکنید؛ دوستان جلسه بگذارند و این مسائل را حل کنند. ولی تفاهم‌ها کلی است.

- جناب آقای سالاری: در بحث آموزش، در این یک سال و اندی، هیچ قرارداد قانونی با اتاق منعقد نشده است.

- جناب آقای دکتر رستمی: خب ببندید. همه واگذاری‌ها، در قالب قرارداد انجام می‌شود. یک قرارداد کلی با شما می‌بندد؛ متناسب با حجم کاری که ارائه می‌دهید و پرونده که می‌آورید، محاسبه می‌کنند و پول پرداخت می‌کنند.

- جناب آقای رخیصی: برای اتاق استان، در سطح استان باید این قرارداد بسته شود یا فقط یک شهرستان؟

- جناب آقای دکتر رستمی: خیلی از شهرستان‌های ما که اصلاً رتبه هم ندارند.

- خود اتاق در آن شهرستان، امکانات دارد.

- شهرستان بهتر است که با خود شهرستان قرارداد ببندد؛ یا این‌که با استان ببندد و بعد واگذار کند. این هم منعی ندارد و هردو می‌شود. راحت‌تر این است که همکار شما در شهرستان، با همکار ما در شهرستان، با یکدیگر یک قرارداد

- ببندند و آموزش‌ها را برگزار کنند. این‌گونه راحت‌تر است. چون اگر بخواهد قرارداد در قرارداد بشود مالیات و هزینه‌هایش دو برابر می‌شود.
- اگر قرارداد در سطح استان باشد، باید ما واگذاری دوره آموزشی را بدهیم به آن نمایندگی.
- محدودیتی نیست. هرگونه که شما بخواهید. هر دو شکل‌اش می‌شود.